

Värmdö

Journalen

Nummer 3 • Oktober 2010

Nytt politiskt styre i Värmdö

Kommunen köper centrumparkeringen i Gustavsberg

Utsläppsneutralt värmeverk i Ekobacken

Fixartjänsten erbjuder en hjälpande hand

Medarbetarna

BIRGIT WAHRENBORG
Chefredaktör och ansvarig utgivare. Journalist. Bred kommunal erfarenhet. Tidigare ansvarig för Värmdö kommuns informationstidning under nära 30 år. Väl förtrogen med Värmdös och Gustavsbergs historia, styre och leverne.

CHRISTER HEDBERG
Bor i Aspvik, norr om Gustavsberg. Frilansjournalist/redaktör med mångårig erfarenhet av samhällsfrågor, information och media. Numera egenföretagare men med ett långt förflutet som kommun- och landstingspolitiker (s) bl a som kommunalråd i Värmdö kommun under 15 år.

LOTTA JOHANSSON
Journalist och föreningsmänniska, en av rösterna i Gustavsbergs Bandy. Inflyttad i kommunen sedan 15 år tillbaka och har lärt känna den främst genom föreningslivet.

AGNETA ÖSTERMAN
Bosatt på Möja sedan 1982 och egenföretagare som så många ö-bor. Har bred erfarenhet av skärgårdspolitiska frågor både lokalt och regionalt och arbetar aktivt för en livskraftig skärgård året runt.

BÖRJE JOSEPHSON
Ex-reklamredaktör och thrillerförfattare. Bor i Farsta Slottsvik och är numera pensionär med råge.
– Under större delen av mitt yrkesverksamma liv jobbade jag med broschyrer och kundtidningar åt de olika divisionerna inom Gustavsbergs Fabriker.

AMMI LUNDHOLM
Sjuksköterska.
– Att skriva medicinska artiklar som kan vägleda människor till en bättre hälsa är drivande men även ett poetiskt inslag i skrivandet passar mig. Jag tycker också om att röra mig i naturen och sjunga i kör.

RENÉE ENGSTRAND
Skribent och daglig medarbetare på redaktionen. Skriver som tidigare, under Värmdö tidnings tid, gärna reportage om livet och upplevelser i Skärgården och följer gärna med på något kul eller spännande som jag sen kan berätta om för våra läsare.

Hus sökes!

Villor, fritidshus, sjöställen, kedjehus, radhus, tomter

Vi har nu mycket stor efterfrågan på alla typer av fastigheter inom Värmdö och Nacka kommun.

- Prisgaranti och en omfattande marknadsföring
- Fri värdering och juridisk rådgivning
- Snabb, effektiv, diskret och personlig handläggning
- Alla prislägen av stort intresse, även exklusiva sjöställen
- Se vår hemsida www.husnet.nu

Värmdö Mäklarbyrå

Aukt. Fastighetsmäklare Etabl. 1978

Kontor Värmdö: 571 686 00 • Kontor Stockholm: 722 03 22
• www.husnet.nu

Detta är Värmdö Journalen

Värmdö Journalen är en obunden partipolitiskt neutral tidskrift som utkommer med 4-6 nummer per år.

Tidningen innehåller nyheter om kommun, företag och det civila samhället. Det kan gälla frågor om planering, näringsliv, barn och ungdom, sociala verksamheter och föreningsliv. Men också granskning och förklaring av lokala händelser.

Kort sagt, Värmdö Journalen handlar om liv och leverne i Värmdö, om stort och smått, om gammalt och om nytt. Idén är att kommunicera, förtydliga och granska liksom att låta Värmdöborna komma till tals.

Har Du något som Du vill berätta -kontakta redaktionen.

BIRGIT WAHRENBORG
Chefredaktör

Undvik oro

– skaffa (h)elkoll och räntekoll!

Inför vintern och eventuellt höjda elpriser – se över elavtal och se över om och hur du kan spara el därhemma! www.konsumenternas.se
www.elpriskollen.se

Hur påverkar räntehöjningarna ditt hushåll?
Gör en budget! www.konsumentverket.se

Från och med november drop-in tid
onsdagar kl. 09.00 – 12.00 hos budget- och
skuldrådgivarna! Värmdö kommuns hemsida:
www.varmdo.se VärmdöTorget. Andra tider kan
bokas – tfn 570 482 65 eller 570 475 82.

VÄRMDÖ KOMMUN

www.varmdo.se

Varsågod,
62 problemlösare
till din tjänst

INNOVATIVA

På Prinfo Bergs gillar vi både att lösa problem - och problemlösare. En del förändrar världen, andra gör vardagen lite enklare.

När din marknadsföring ska bli bättre hittar vi lösningar. Det är bland det roligaste vi vet. Slå oss en signal så berättar vi mer om oss - och om en och annan problemlösare.

Bättre vardag. Melitta var trött på att få sump i sitt förmiddagskaffe och hittade därför på en egen lösning för att filtrera kaffet bättre. Läs mer på www.prinfobergs.se om Melitta och andra problemlösare!

PRINFO BERGS OSKARSHAMN

Box 555, 572 26 Oskarshamn, Tel 0491-76 96 50
Besöksadress Varvgatan 14 | www.prinfobergs.se

Prinfo BERGS

A PART OF PRINFO COMMUNICATION GROUP

Gustavsberg Kedjebacken är nu inflyttningsklart.

Passa på, mer än hälften av lägenheterna är nu sålda!

Vackra kvarter med närhet till det marina livet i hamnen, Gustavsbergs Centrum, ett stenkast från de klassiska bruksgatorna. 62-81 kvm. 2-3 rok, flera med hänförande utsikt över landskapet. Bekväma lägenheter med hög standard och välutrustade kök och TM + TT i alla duschrum. Modern design och soliga balkonger. Hiss. Stabil och välorganiserad förening med gästlägenhet, festlokal, välutrustad gemensam tvättstuga.

Utgångspris: 1.600.000 - 2.300.000 kr

Avgift: 3.425 - 4.475 kr

Visning: Ring för personlig visning!

HusmanHagberg Värmdö 08-570 308 88

Nöjda köpare – Kjell och Ingrid Madison

"Efter 5 villor på Värmdö och 3 våningar i stan har vi hittat hem på Kedjebacken.

Vi stortrivs i vår takvåning och har haft en härlig sommar på vår stora takterrass.

Då vi bor i Spanien under vinterhalvåret ville vi ha ett enkelt och lättskött boende. Vi känner väl till byggherren och har stort förtroende för företaget som byggt husen, vilket känns tryggt. Vi är jättenöjda, Kedjebacken uppfyller alla våra förväntningar. Här är det ordning och reda, snyggt och prydligt. Killarna som bygger månår om att allt ska fungera och vi har hela tiden fått ett positivt och personligt bemötande."

Kjell och Ingrid

Nöjd köpare – Sanna Nilsson

"Jag gillar Gustavsberg, känns som en småstad som växer och utvecklas i rätt riktning.

Efter att ha bott längre ut på Värmdö under några år kände jag att jag ville bo centralt. Nu har jag och mina barn gångavstånd till allt. Det är nära till badhuset, affärer och bussen och vi har ändå naturen inpå knuten. Husen är snygga och moderna och det känns lyxigt att få flytta in i en helt ny fräsch lägenhet, slippa tänka på att renovera och fixa. Lägenheterna är ljusa och soliga, man ser mycket av himlen. Farmor sa alltid: "man ska bo där man ser mycket himmel", och nu förstår jag vad hon menar. Det ger en fantastisk frihetskänsla."

Sanna

Kommunen köper centumparkeringen i Gustavsberg

Värmdö kommun har övertagit den stora parkeringen i Gustavsbergs Centrum. Bild IW

Den stora parkeringen i Gustavsbergs centrum, f.d. Domusparkeringen, har övertagits av Värmdö kommun. Efter en mångårig och slitsam process kunde parterna bli överens. Ett köpekontrakt upprättades i slutet av september mellan kommunen och Stenafastigheter med en köpeskilling runt 3 Mkr.

Därmed har den slitna och kritiserade parkeringsplatsen hamnat i kommunens knä. Frågan är nu om det kommer att bli någon skillnad? Enligt förslag som finns för centrala Gustavsberg ska det byg-

Samhällsbyggnadschef Lars Öberg.

gas bostäder på platsen. En komplikation är dock att så länge OK/Q8-macken ligger där den ligger påverkar det bostadsutformningen på grund av säkerhetsavstånd på 100 meter. Därför är det inte troligt att några större investeringar görs innan en detaljplan är framtagen och det kan ta tid.

Enligt Lars Öberg på Värmdö kommun finns i dagsläget inga större förändringar av parkeringsplatsen och reglerna för denna att vänta.

– **Kommunen har sedan några år** entreprenaduppdraget att sköta underhållet på uppdrag av centrumföretagen, Stena, Genesta och Värmdö Bostäder, och det löper vidare. Parkeringsövervakningen kommer också fortsättningsvis att skötas av Robur AB, berättar Lars Öberg. På frågan om det ska bli några förändringar av antalet infartsparkeringsplatser eller avgifter, är det ännu inte aktuellt. Men, tillstår Lars Öberg, frågan har inte varit uppe i någon politisk instans.

– **Det är möjligt** att vi behöver se över regler, platser, skyltning och annat i dialog med verksamheterna som använder parkeringen. Synpunkter på det är också välkommet, menar han. Politiskt ansvarig för parkeringen är nu Samhällsbyggnadsnämnden som också är kommunens Trafiknämnd. Nämndordförande är **Peter Frej (M)**.

Text CHE

Stort tryck i planeringen av Gustavsberg

Masterplan för centrala Gustavsberg.

Planeringen av centrala Gustavsberg pågår för fullt, får vi veta av Magnus Hedenfalk, kommundirektör i Värmdö kommun. Främst handlar det om tre områden, fabriken, parken/Kvarnberget och idrottsområdet Ekvallen.

– **En viktig förutsättning** för att Villeroy & Boch ska bygga en ny fabrik och behålla produktionen här i Gustavsberg, är att området där VVS-fabriken idag ligger kan planläggas för boende och verksamheter. Fabriken är en viktig arbetsplats och det sätter naturligtvis press på kommunen, berättar han och visar den ”masterplan” som kommunen arbetar efter.

– **Nästa del handlar** om parkstråket mellan centrum och hamnområdet samt bergkanten upp mot Kvarnberget. Det är en viktig del av

Kommundirektör Magnus Hedenfalk.

hela det centrala Gustavsberg som ska knyta samman de olika delarna, menar Magnus Hedenfalk. Här finns nu flera olika infallsvinklar där trafikfrågorna är ett men lika viktigt är att området blir attraktivt. Därför krävs stor omsorg om den planeringen.

– **Den tredje delen** vi arbetar med är idrottsplatsen Ekvallen. Här handlar det om att snygga till men också få in fler verksamheter. Taket på den nya isytan är nu klar och kan betyda ett ökat användande. Vi diskuterar också att få till en ny tennishall i området.

Kanske i anslutning till Gustavsbergbadet, fortsätter han och pekar på planen.

En strategisk fråga är hur den stora parkeringen i centrum ska nyttjas. Som nämnts på annan plats har kommunen nyligen köpt in den och det underlättar naturligtvis planeringen. Planeringen är inriktad både mot bostäder och parkering på nuvarande parkeringsplats. Samtidigt är lösningarna svåra eftersom de måste ta hänsyn till benstationens läge och riskfaktor.

På frågan om tidsfaktorerna för de nu aktuella tre områdena hoppas Magnus Hedenfalk att det ska finnas samrådshandlingar framme före jul i år. Planeringen av centrala Gustavsberg är omfattande och komplex. Den är dessutom långsiktig med en horisont på 15-20 år. Dessutom hänger allt ihop med den pågående översiktsplaneringen för hela kommunen. Det finns därför anledning att återkomma i dessa frågor.

Nu är det dags för Gustavsberg

Gustavsbergs centrum är en miljö med stora möjligheter.

Det finns också en stor efterfrågan på attraktiva bostäder.

Här finns bra service, kommunikationer och rekreationsområden. Här finns ett spännande kulturarv från Gustavsbergs porslinsfabrik, både i form av bostäder och av fabrikslokaler, som präglar närmiljön. Därför ska Värmdö kommun omvandla och förädla de centrala delarna av Gustavsberg. På så vis kan Värmdö på ett långsiktigt och hållbart sätt möta

intresset att bosätta sig i kommunen. Värmdö kan växa och utvecklas utan att naturen tar skada och samtidigt vårda det genuina och utveckla tillgångar inom konst och design.

Värmdö växer snabbt. Många väljer Värmdö för naturen och närheten till skärgården men också till staden. Värmdös unika natur är en ovärderlig tillgång. Att upprätthålla och utveckla attraktionskraften på ett ansvarsfullt och hållbart sätt inför framtiden är en stor utmaning som alla måste vara delaktiga i. Värmdö kommun måste skapa miljövänliga bostäder, kommunikationer och energiförsörjning samtidigt som skola, vård och omsorg erbjuder hög kvalitet. Kommunens verksamheter ska vara attraktiva och ha minimal påverkan på miljön.

Värmdös Översiktsplan

Värmdö kommun har tagit fram en ny översiktsplan som visar hur Värmdö bör utvecklas fram till 2030. Planen visar översiktligt hur samhällsbyggnad planeras och hur hänsyn tas till natur och miljö. Läs mer om Översiktsplanen på www.varmdo.se.

Centrala Gustavsberg

Programmet för centrala Gustavsberg har tagits fram efter beslut från kommunfullmäktige. Syftet är att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar stadsutveckling, dessutom föreslås åtgärder för att ta itu med de brister som miljön har idag. Läs mer om planen för centrala Gustavsberg på www.varmdo.se.

Nytt politiskt styre i Värmdö

Den forna politiska alliansen i Värmdö bryts upp efter valet. Istället bildas en ny koalition mellan M-FP-KD och MP – "för en levande och hållbar utveckling". I den får inte längre Centerpartiet, en av valets vinnare, vara med. Det meddelades vid en presskonferens den 6 oktober. Den nya koalitionen förfogar därmed över 30 av kommunfullmäktiges 51 platser.

I sin kommuniké om den nya överenskommelsen, framhålls behovet av en tydligare ledning som ska ge Värmdöborna ökad kvalitet i verksamheterna och öka insatserna för att nå målen i Vision Värmdö 2030. En vision som antagits av samtliga partier i kommunen och ironiskt nog tagits fram under ledning av en centerpartist. Uppenbart har det gnisslat i allianssamarbetet. Det blev nämligen kommunstyrelsens ordförande, **Lars-Erik Alversjö (M)** första uttalande i pressmeddelandet

– Centerpartiet ställs utanför samarbetet. Och han tycker det ska bli roligt att leda den nya Värmdökoalitionen. I det får han glada instämmanden från övriga i den nya koalitionen.

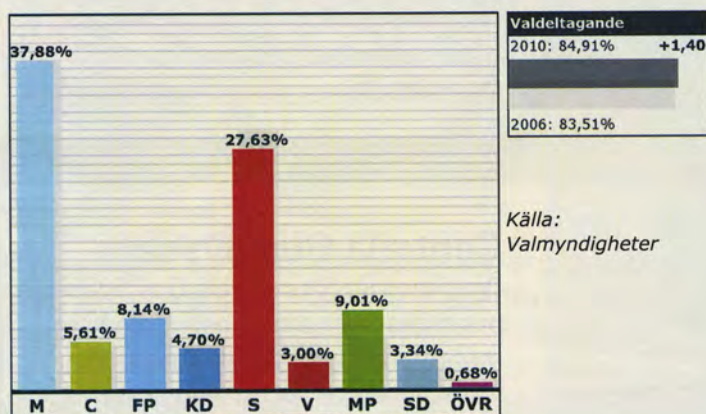
– **Det känns bra** och riktigt att få ihop en tydlig och stark majoritet med en gemensam inriktning på politiken, säger **Anders Bergman (FP)** och lika glad är **Stefan Dozzi (KD)**.

– Jag kan med glädje konstatera att vi tillsammans skapat ett nytt tryggt och hållbart politiskt styre för Värmdö, säger han.

Däremot gavs ingen beskrivning över vad den nya gröna politiken ska innehålla eller vilka som ska få de ledande posterna i kommunen. **Däremot utlovades ett "hållbart Värmdö där miljön sätts i centrum"**. Det var också utgångspunkten för **Malin Åberg-Aas (MP)** som framhöll Ekobacken som en viktig del i samarbetet.

– I Ekobacken ska finnas pedagogiskt besökscentrum och företag med miljöinriktning, slår hon fast. Men på direkt fråga om vilka andra kontroversiella miljöfrågor som förhandlats fram, hade hon inget att redovisa. Hur det blir med planerna på spårbilar, Kulla Karby,

Val till kommunfullmäktige – Röster

Plus 1 mandat

– **Ett stort tack** till alla som stöttat Värmdöcentern i valet. Centerpartiet ökade med 300 röster, 30 procent, och fick ytterligare ett mandat, säger **Hans Lindqvist** gruppleddare Värmdöcentern.

– **Jag tackar också** för det starka personstödet med 224 personröster, eller 28,7 procent i min valkrets Värmdö-Djurö.

Jag tyder det som ett starkt stöd för Nej till Förbifart Hemmesta genom Storskogen och satsning på bättre cykelvägar, bil- och kollektivtrafik i Värmdö med fortsatt stöd också för spårbilar även om det tar ett tag.

En ny blocköverskridande koalition har sett dagens ljus i Värmdö, fr. v Anders Bergman (FP), Malin Åberg Aas (MP), Lars-Erik Alversjö (M) och Stefan Dozzi (KD). Bild IW

östra Charlottendal, byggande vid Ösbyskolan, förbifarter genom skogar i Gustavsberg och Hemmesta, grönkilar och naturområden, får vi tydligen veta senare.

Hans Lindqvist (C), gruppleddare Värmdöcentern:

– **Värmdöcentern gjorde** ett bra val med 300 nya röster och ett nytt mandat. Jag och de flesta i Värmdöcentern ville fortsätta samarbetet i Alliansen. Det var vad vi hade sagt i valrörelsen och vad våra väljare väntade sig.

– Förtroendet för Värmdöcentern har dock underminerats genom vissa medlemmars ständiga kritik av Alliansen i ord, tal och i blogg.

– Det har av Alliansen uppfattats som knivhugg i ryggen och skapat misstämning och brist på förtroende. Till slut gick det inte längre och vi fick beskedet om uteslutning och att Miljöpartiet blir ny samarbetspartner.

– Trots valframgången, där några av oss också fått många personkryss, blir vi nu utanför i nämnder och styrelser.

– Trist och onödigt, men vi blir nu en fri fågel som kan kvittra lite både här och där...

Lars Bryntesson (S) oppositionsråd:

– **Vi är överraskade och besvikna**, men måste samtidigt respektera Miljöpartiets beslut. Vi hoppas nu att de orkar stå för beskedet att inte ge moderaterna frikort genom egen M/Fp/Kd-majoritet i de kommunala nämnderna.

– Moderaterna gick till val på att alliansen skulle hålla ihop också efter valet. När man nu direkt kastar ut det enda alliansparti som vågade vara lite självständigt och självkritiskt, är det avslöjande men inte lika överraskande. Värmdömoderaternas behov av kontroll och makt för dess egen skull, utan att driva några egna lokala idéer, är tydlig för alla som sätter sig in i Värmdöpolitiken. Det vet våra vänner i Miljöpartiet och det borde oroa dem när de nu sätter sig i den båten.

Plus 2 mandat

– **Miljöpartiet har en tydlig och konsekvent Grön politik**. Vi har duktiga företrädare i nämnderna i Värmdö. Skydd av grönområden och krav på tydlig styrning och ledning med bättre uppföljning har varit ledord som kan ha fått gehör hos väljarna, säger **Yvonne Blombäck**, gruppleddare Miljöpartiet, Värmdö.

Värmdö kommunfullmäktige 2010 – 2014

19 ledamöter

Lars Erik Alversjö

Monica Pettersson

Göran Jansson

Peter Frej

Marie Bladholm

Camilla Lien

Elisabeth Dingertz

Johan Hedberg

Affi Stork

Hans-Ove Görtz

Malin Bellander

Deshira Flankör

Lars Melin

Erik Pettersson

Mickael Sjökvist

Cecilia Lindberg

Jonas Nilsson

Nasim Mir

Bengt Jonshult

Folkpartiet

Fyra ledamöter

Anders Bergman

Fredrik Sneibjerg

Olle Markstedt

Amie Kronholm

Kristdemokraterna

Två ledamöter

Stefan Dozzi

Clarence Örhammar

miljöpartiet de gröna

Fem ledamöter

Bilder Jan Erik Posth

Yvonne Blombäck

Max Ljungberg

Malin Åberg Aas

Ola Mattsson

Martina Hardenbildt

15 ledamöter

Lars Bryntesson

Annika Andersson Ribbing

Jösta Claesson

Andrine Winther

Krister Nilsson

Kåte Fransson

Nils-Erik Särbrink

Anna Hellgren Westerlund

Jakob Fritzell

Johanna Hållén

Pär Simon Margulies

Disa Pählman

Christer Hedberg

Malin Ekroth

Charlie Hansson

Vänsterpartiet

En ledamot

Mats Skoglund

CENTERPARTIET

Tre ledamöter

Hans Lindqvist

Ina Ununger

Henrik Paulsen

Två ledamöter

Vakant

Rosana Asplund

Kommunfullmäktige i Värmdö har 51 ledamöter och sammanträder vanligen en gång i månaden, kvällstid, i Gustavbergsteatern, Gustavsberg. Sammanträdena är offentliga och alla är välkomna att lyssna. Kallelse sker i lokalpressen och på Värmdö kommuns hemsida www.varmdo.se

Utsläppsneutralt värmeverk i Ekobacken

Inom kort startar Vattenfall sitt nya och miljöanpassade fjärrvärmeverk i Gustavsberg. Den stora anläggningen ligger i Ekobacken, bakom Värmdö Marknad i Charlottendal. Det är det första miljöavtrycket som sätts i området och som kommer att kunna leverera fjärrvärme till mellan 3 000 och 5 000 bostäder i Gustavsberg.

Rent fysiskt är inte anläggningen så stor men den har desto större kapacitet, med sin effekt på 10,5 MW. Det mest iögonfallande är kanske den 45 meter höga skorstenen ur

vilken det mest ska komma ren vattenånga. Byggnaden innehåller en större flispanna och rökgaskondensator.

Utanför finns mottagningsstation för all den flis som ska driva anläggningen samt ett lager på upp till 5 000 kbm. Anläggningen ska i huvudsak drivas med flis som kommer från trädgårds- och skogsskötsel. Men också deponigas från Kovik samt bioolja som kommer från olika växter.

Skorstenen som i huvudsak ska släppa ut vattenånga är 45 meter hög.

I anläggningen finns en flispanna på 7 MW och en rökgaskondensator som ger 1,5 MW samt att det tillförs 2 MW i form av deponigas från Kovik.

Projektledare Sven Nordin och projektsponsor Jörgen Engström kan stolt visa upp Vattenfalls nya stora värmeverk i Ekobacken. Anläggningen blir helt utsläppsfri från CO2 (koldioxid).

– Vi har länge arbetat med att få bort fossila bränslen ur våra system och kan med den här anläggningen fasa ut andra mer miljöbelastande fjärrvärmepannor, berättar **Jörgen Engström**, som kallar sig projektsponsor i Vattenfall. Han har arbetat med detta projekt i fem år. Men är också ansvarig för Vattenfalls fjärrvärmeverksamhet i Nacka, Tyresö och Haninge.

– I Gustavsberg har vi fjärrvärmepannor i Hästhagen, fabriksområdet och Kvarnberget, fortsätter han. Men dessa kommer att finnas kvar ytterligare en tid för att kunna läggas in vid toppbelastningar eller fel, får vi veta.

– Vår anläggning här i Ekobacken blir helt utsläppsneutral och hundra procent ren från

CO2, säger han stolt och beskriver vidare hur fjärrvärmenätet sträcker sig och kan kopplas på. Fjärrvärmen är med den nya anläggningen det mest miljövänliga uppvärmningsalternativet för Gustavsberg, konstaterar Jörgen Engström.

Men ännu återstår en del att ordna för Jörgen Engström och projektledaren som ansvarar för bygget. Inom kort ska provkörningar ske och i november blir det formell invigning, berättar de.

På frågan om hur bränslet, fliset, kommer hit får vi veta att det körs med lastbil som tar 130-160 kmb per last. Flisbränslet kommer i huvudsak från trädgårdsavfall i Stockholmsområdet men även skogsavfall köps upp. En del kan också skeppas med båt till Stora Vika i Nynäshamn.

– Det kan bli en till två last per dygn till Gustavsberg men det finns, som nämnts, ett större lager som räcker ett antal dagar. Så transporter behövs inte under helgerna, säger Jörgen Engström. Anläggningen är bemannad med 2-3 personer men kommer att övervakas från Vattenfalls stora kraftvärmeverk i Jordbro i Haninge kommun. Det betyder att det inte behövs dygnetrunt- eller helgbemanning, noterar han.

Text CHE
Bilder IW

ÄR DU EN MILJÖHJÄLTE UTAN ATT VETA OM DET?

Din värme kommer från och med i höst från vårt nybyggda värmeverk i Ekobacken. Här kommer vi att elda metangas från Kovikstippen och flis, som är billigare bränslen än våra andra biobränslen bioolja och pellets. Vi har investerat för att kunna vara mer flexibla i vårt bränsleval och leverera 100 procent koldioxidneutral värme.

Du som bor i ett hem som värms med fjärrvärme bidrar till en bättre miljö. Antagligen tänker du inte ens på det. Fjärrvärmen fungerar och sprider skön värme i ditt hem, utan att du behöver göra någonting.

Och egentligen är det väldigt enkelt: Det är bättre för miljön att elda och producera värme på ett enda ställe med modern rening, än att varje hus eldar i en egen panna.

Så är du en av de fyra miljoner människor som värmer ditt hem eller din arbetsplats med fjärrvärme? Sträck på dig lite extra - du är faktiskt en miljöhjälte.

Läs om fjärrvärme och vad du kan göra mer för att bidra till en bättre miljö på vattenfall.se

Kommunen satsar på miljön:

Nu byggs Värmdös första "gröna hus"

Med 30 procent lägre energibehov än byggnormen kommer idrottshallen i Grantomta att få den eftertraktade utnämningen som "Green Building"/grön byggnad enligt EU. Det blir den första gröna byggnaden i Värmdö.

– **Idrottshallen kommer att bli helt miljöanpassad**, som en av de första i Sverige. Det innebär att hela byggnationen, allt ifrån byggsplats, material, konstruktion och maskiner till den långsiktiga driften och underhållet av hallen, är miljöanpassat. Dessutom blir driften billigare eftersom det går åt mindre energi, säger **Lars-Erik Alversjö** (M), kommunstyrelsens ordförande.

Bildtext:.....

"GreenBuilding" är ett kvalitetsmärke för energieffektiva byggnader som inte är bostäder. Ett av målen med GreenBuilding är att minska utsläppen av koldioxid. De utsläpp som ändå sker under byggnationen klimatkompenseras genom ekonomiskt stöd till certifierade klimatprojekt. Idag finns totalt runt hundra gröna hus i Sverige.

Vanliga åtgärder för att minska energiåtgången är till exempel moderna behovsstyrda ventilationssystem som dessutom kan återvinna energin i den varma luften, närvarostyrda lampor i allmänna utrymmen som toaletter och trappor och miljövänligt värmesystem.

– **Många flyttar till Värmdö**, vilket bidrar till nya behov av bland annat lokaler. Det är positivt om hallen kan bli en förebild för hur Värmdö och andra kommuner i landet kan minimera den påverkan på miljön som bebyggelse har, säger **Bertil Adolfsson**, byggchef på Värmdö Bostäder AB.

Idrottshallen kommer att rymma en fullstor handbollsplan som håller internationella mått för tävlingar. Den nya hallen är beräknad att bli klar sommaren 2011.

Konsumentvägledning

När du har frågor om dina rättigheter som konsument, exempelvis vid köp av varor eller tjänster, är du välkommen att ringa till konsumentvägledarna på Kommuntorget i Värmdö kommun. Vi ger också råd om vad du bör tänka på när du anlitar hantverkare. Tel: 08-570 470 70 eller mail: varmdo.kommun@varmdo.se

Energirådgivning

Vill du få tips om hur du kan minska dina energikostnader och miljöpåverkan för din energianvändning, kontakta kommunens energirådgivare, som hjälper dig med detta och mycket mer. Tel: 08-29 11 29, mån-fre kl. 09.00-17.00 eller gå in på www.energiradgivningen.se

www.varmdo.se

VÄRMDÖ KOMMUN

Fråga rådgivarna 08-29 11 29
www.energiradgivningen.se

Kloka råd för att pressa elkostnaden

Värmdö kommun arrangerade i september en informationskväll där allmänheten fick råd och tips kring elfrågor. Experter från Energirådgivningen, Konsumenternas elrådgivningsbyrå och Vattenfall delade med sig av sina kloka råd och smarta tips

Fr.v: Saga Ekelin från Energirådgivningen som är ett samarbete mellan 27 kommuner i Stockholmsregionen och Susanne Torén från Konsumenternas elrådgivningsbyrå fanns på plats på kommuntorget i Värmdös kommunhus.

Energiexperterna **Martin Normark** och **Camilla Hjortling** från Vattenfall fanns på plats. www.vattenfall.se/energismart

Camilla Hjortling har erfarenhet som energi- och teknikonsult och har arbetat med energideklarationer. **Bästa energispartips: "Sätt upp små mål i vardagen och lev upp till dem, t ex att stänga av TV:n". Energi myt som hon vill avliva: "Att stora investeringar, som t ex att tilläggsisolering, alltid lönar sig. Det måste bedömas från fall till fall."**

Martin Normark, Energitjänst, säljare och försäljningschef el, chef kundservice, produkt- och tjänsteutveckling inom energiområdet. **Bästa energispartips: "Lär dig följa upp din energianvändning!" Energi myt som han vill avliva: "Att allt löses med teknik. Beteendefrågor och användarfrågor är minst lika viktiga!"**

Gustavsbergspotatisen skördad

Efter två månader utanför Runda huset var potatisen mogen att skörda tisdagen den 24 augusti. Det var idel glada miner hos potatisodlarna i Transition Värmdö när de felfria knölna – en del riktigt stora – såg dagens ljus. Av de två kilo som planterades hade det blivit över 12 kilo!

– Vi skapar något meningsfullt tillsammans, samtidigt som vi lär oss att odla potatis på ett roligt sätt, säger **Jan Erik Posth**, drivande i Transition Värmdö. Vi behöver lära oss att använda våra verkliga resurser, och marken här är en av dem. Alla kan delta i att använda den till något viktigt.

– Jag är överaskad över att resultatet blev så bra efter den torra sommaren, säger **Miriam Thorén**, gruppens odlingsexpert. Men mest förvånad är jag över att landet har fått vara kvar, att ingen har förstört något. Det är väldigt kull!

Transitionrörelsen kommer från England och sprider sig snabbt över världen. Idén är att stärka lokalsamhällen i ljuset av de dubbla utmaningarna oljetopp och klimatförändringar. Att minska sårbarheten. En central tanke är att livet utan fossila bränslen kan vara roligare och rikare än vad det är idag.

Dansa för livet

Almdansen – dansa för livet. De utmaningar vi står inför under det kommande seklet kan ta musten ur vem som helst. För att stärka oss i kampen för livet på Jorden samlas vi, liksom tusentals människor världen över, i dans varje fullmånkväll kl 20. Folk dansar för regnskogarna och isarna, mot provsprängningar, vägar och kärnkraftverk.

– Vi dansar för att protestera mot den planerade vägen över Hemmesta sjöäng och Storskogen, säger **Pella Lardotter Thiel**, ordförande i Värmdö Naturskyddsförening.

MILJÖ VISION

**Slamsugning • Spolning & tryckning av borrhålor
Högtrycksspolning • Spolning av avloppsstopp**

www.miljovision.se | info@miljovision.se

Jour dygnet runt 08-570 300 14

Spårbil i Gustavsberg

Kommunstyrelsens ordförande Lars-Erik Alversjö (M) inviger spårbilsutställningen. Bild IV

Spårbilar är trafiksystemet för framtiden. Flexibel som en bil, men tyst och avgasfri. I september var det en spårbilsutställning i Coop Forum, Gustavsberg. Där visades bl a hur ett spårbilssystem kan se ut och fungera i Värmdö.

Järnväg till Värmdö kyrka

Rallare vid järnvägsbygget.

I början av 1900-talet växte en dröm sig stark bland markägare på Värmdö och i Boo, en dröm om en järnväg till Bullandö och Värmdö kyrka. Järnvägen till Saltsjöbaden, som hade invigts år 1893, hade just visat sig vara en lyckad satsning. Så också andra järnvägar som byggts före sekelskiftet som Roslagsbanan och järnvägen till Ny-näshamn. Godsägarna på Värmdö och i Boo insåg att markvärdet utefter järnvägen skulle öka betydligt och att nya samhällen skulle byggas som ökade antalet invånare i området.

Planerna på järnvägen till Värmdö stöddes även av Saltsjöbadens ägare. K A Wallenberg, eftersom han ansåg att Värmdöbanan skulle förbättra Saltsjöbanans driftresultat om järnvägen anslöts vid stationen Storängen. K A Wallenberg erbjöd sig att bekosta järnvägsbron över Skurusundet om planerna blev verklighet.

– Det är verkligen roligt att Värmdö, som arbetat så länge med spårbilar, nu får visa hur det kan se ut, säger Hans Lindqvist (C), kommunalråd i Värmdö och ordförande i Nätverket KOMPASS, som redan 2005 tog upp frågan i en motion i Värmdös kommunfullmäktige.

Förutom vagnen fanns information om spårbilar i allmänhet, Värmdös planer, bilder och filmer och experter och lokala politiker som svarade på frågor

– Det ska bli intressant att se hur spårbilar kan se ut i stadsbilden, säger Gunnel Färm, ordförande i Resenärsforum - en konsumentorganisation för kollektivtrafik.

Efter invigningen arrangeras ett seminarium om framtidens kollektivtrafik där bland andra Yvonne Blombäck (MP), ledamot i SL:s styrelse, och Ingmar Andréasson, professor vid KTH, talade. En paneldebatt avslutade seminariet Pilot Spårbilar som arrangerades av Nätverket KOMPASS och Värmdö kommun i samarbete med Trafikverket. Projektet delfinansieras av EUs regionala utvecklingsfond genom Tillväxtverket.

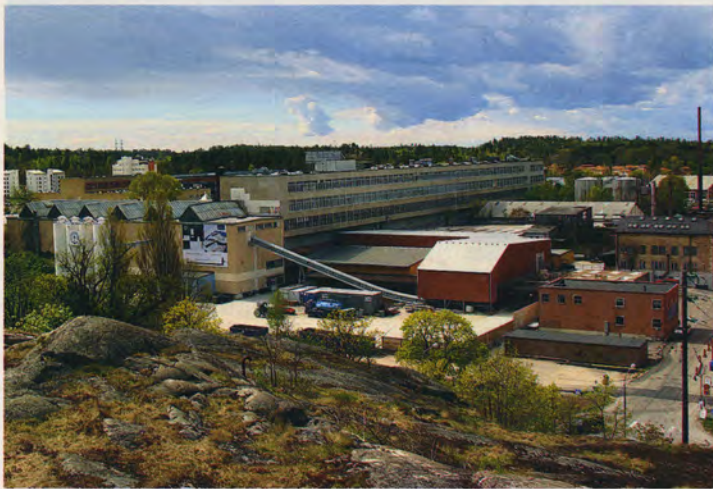
Alstäket: Alstäksviken med "Järnvägsbryggan" i förgrunden. Viks pensionat, det stora trevåningshuset till vänster i bilden, var ursprungligen tänkt att bli järnvägshotell och restaurant.

År 1901 tillsattes en kommitté som skulle utarbeta ett konkret förslag. Bygget påbörjades men någon järnväg blev aldrig klar beroende på konkurs.

Banvallen som Cassel byggde på Viks ägor används idag till gång- och cykelväg. Banvallen kallades förr på skoj för "Cassels Enskilda Bank". Namnet Viks Central på busshållplatsen mitt i backen är en "rest" efter den järnvägsstation som var planerad här. Intill stationen skulle Viks Pensionat ligga med utsikt över vattnet. Huset, ett gult trevåningshus med takkupol, står kvar alldeles intill vägen.

Om den här järnvägsplaneringen i Värmdö visade i somras Värmdö Skeppslags Fornminnesförening en utställning i sitt museum vid Värmdö kyrka. Utställningskommisarie var **Gabielle Prenzlau-Enander**, medlem i föreningsstyrelsen.

Villeroy & Boch bygger ny fabrik i Gustavsberg

Vy från Kvarnberget över nuvarande fabriksområde.
Bild POINT BLANK FOTOGRAFI AB, JAN HECTOR

Villeroy & Boch Gustavsberg AB meddelade den 6 september 2010 att man antagit en avsiktsförklaring avseende flytt till ett nytt fabriksområde. Senast i slutet av 2013 tänker man flytta från den gamla fabrikslokalen i Gustavsbergs hamn till en ny produktionsanläggning invid Ekobackens nya industriområde, i Gustavsbergs närområde.

– Det här är ett mycket glädjande besked för Värmdö kommun, säger kommunstyrelsens ordförande **Lars-Erik Alversjö (M)** och op-

positionsrådet **Lars Bryntesson (S)** i en gemensam kommentar till beskedet enligt ett pressmeddelande från Värmdö kommun.

– Det innebär att vi nu får behålla produktionen av sanitetsporcelain samtidigt som vi kan fortsätta arbetet med att utveckla Gustavsberg som konst-, design- och kulturcentrum. Dessutom är det naturligtvis glädjande för de anställda att de nu fått beskedet att cirka 185 arbetstillfällen blir kvar här i Gustavsberg, avslutar Alversjö och Bryntesson.

Porslinsstillverkning har en lång historia i Gustavsberg. Här har några av Sveriges mest framträdande konstnärer och formgivare haft sin bas vilket bidragit till att göra Gustavsberg berömt. Ända sedan 1940 har AB Gustavsberg tillverkat sanitetsporcelain i den nuvarande fabriken.

– Det är en tradition vi vill värna om, säger **Andreas Pfeiffer**, Managing Director i pressmeddelandet från Villeroy & Boch AG. Därför tänker vi långsiktigt och avser att skapa en modern anläggning för den nordiska marknaden.

Björn Fredblad.

– Ett mycket positivt besked, säger **Magnus Hedenfalk**, kommundirektör i Värmdö kommun. Nu ska vi se till att sätta full fart på arbetet med att ta fram detaljplaner för centrala Gustavsberg och området där den gamla fabriken är placerad.

Björn Fredblad, klubbordförande för IF Metall på Villeroy & Boch Gustavsberg AB:

– Det är oerhört glädjande för oss alla som arbetar här. Det ska bli väldigt spännande att få vara med och utveckla en ny fabrik.

Ny badrumsserie från Gustavsberg

Svenska folket har skapat egen badrumsserie

Bilder FRÅN VILLEROY & BOCH GUSTAVSBERG AB

Gustavsberg har samlat 70 års intryck, åsikter, förslag och önskemål från tusentals konsumenter och proffs för att tillsammans med designgruppen Myra industriell Design skapa en helt ny badrumsserie.

rie. Resultatet är den nya kompletta badrumsserien Nautic med tysta, vackra och funktionella produkter, fyllda med innovativa lösningar – världens mest demokratiska spolknapp är bara ett exempel. Designen är organisk, harmonisk och serien uppfyller sin egen devis – **Designed by You**

Gustavsberg tillverkar badrumsporcelain sedan 1940. I över 70 år har målet varit att uppfylla behov och önskemål hos alla tiotusentals människor som börjar och avslutar sin dag i sina Gustavsbergbadrum. Med den nya badrumsserien Nautic var ambitionen att ska-

pa Gustavsbergs mest tilltalande och inspirerande badrumsserie någonsin. Den nya serien skulle fånga upp både proffsen och konsumenternas önskemål och ha ett formspråk och funktioner som gjorde att den kunde bli framtidens klassiker. Prisivärdhet och Gustavsbergs traditionellt höga kvalitet var också självklara krav.

Mums! Nyöppnat "chocolaterie" på Siggesta

La Palantine Chocolaterie, som ägs och drivs av Patrik och Sofia Thomas-Rydemalm, har nu börjat tillverka sin fransk-svenska choklad även i Sverige och har flyttat in på Siggesta Gård på norra Värmdö. I slutet av oktober invigdes det provisoriskt nybyggda chocolateriet med tillhörande butik. La Palantine deltog även på årets chokladfestival på Nordiska Museet 15-17 oktober.

Chocolateriet startades av Patrik och Sofia 2003 på den vackra lilla ön Belle Ile en Mer, utanför Bretagnes kust. Sedan 2005 säljs deras choklad hos ett fåtal väl utvalda återförsäljare runt om i Sverige. Genom att nu börja tillverka i Stockholmsområdet undviks många långa transporter från Frankrike. Det fransk-svenska paret kan även erbjuda nya och anorlunda produkter än de väl-

Patrik Thomas-Rydemalm tillverkar choklad. Bild SOFIA THOMAS-RYDEMALM

kända chokladkakorna som är inpackade i vita förpackningar med färgglada band. Patrik lovar choklad i nya roliga former, praliner, ganache, smörkola, vykort i choklad och även personlig choklad i små och stora upplagor.

Fotografisk nätverksträff

Höstens första Frukostakademi, ett nätverk bland företagare i Värmdö och Nacka, hölls den 21 september i det nyligen öppnade Fotografiska museet på Stadsgårdskajen i Stockholm.

På träffen kunde vi såväl bekanta oss med framgångarna för Skuru IF:s damhandbollslag, träffa nya nätverksmedlemmar och lyssna till en av de två Nackabröderna, **Jan Broman**, som driver Fotografiska museet.

Museet öppnades i våras och finns i det gamla Tullhuset som nu byggts om för ca 250 Mkr. Tullhuset ritades av **Ferdinand Boberg** och uppfördes under åren 1906-10 av en arkitekt som kom att gestalta många kända byggnader i Stockholm såsom Rosenbad, LO-borgen och många andra specialdesignade byggnader. Tullverksamheten avvecklades och byggnaden som ägs av Stockholms Hamn stod länge oanvänd. En idé var att

göra om det till ett ABBA-museum, men när det projektet inte höll kom bröderna Jan och Per Broman in istället.

– Våra planer var annars att etablera Fotografiska i Sickla, berättar Jan Broman. De är också stolta över att allt nu verkar komma på plats och en större fotoutställning av **Annie Leibovitz** är nyligen avslutad.

– Det blev en stor publikframgång som visar att vi hittat rätt, fortsätter han. Det finns ett starkt intresse för de stora fotokonstnärerna att komma till Sverige. Det lockar också många människor som bejaktar kändissamhället där alla vill "ha varit där". Besökstillströmningen är god med runt 8 000 personer per

Gustavsbergs Hamn och Sandhamn kan öppna för fler turister

Visit Värmdö Ideell förening och Värmdö kommun vill starta två pilotprojekt för att utveckla besöksnäringen i Värmdö, nämligen Gustavsbergs Hamn och Sandhamn.

I våras beviljades medel från EU genom länsstyrelsen. Projektiden är från 1 mars till 31 december i år. Inventeringar och analyser har gjorts på orter både på kommunens fastland och i skärgårdsområdet vad gäller turistisk utveckling. Gustavsbergs Hamn och Sandhamn har valts till pilotdestinationer. När det gäller Gustavsbergs Hamn har man bl a tittat på de starka drivkrafterna och eldsjälarna som finns i området,

den aktuella och pågående planeringen av centrala Gustavsberg. För Sandhamns del bl a samarbete mellan olika aktörer i Sandhamn, gemensam broschyr, marknadsföringsaktiviteter samt en destination-utvecklingsplan.

Karin Voltaire, projektledare på deltid för Visit Värmdö:

– I projektet vill vi, tillsammans med aktörerna på destinationerna, främst hitta bra arbetsmodeller för att kunna arbeta med destinationsutveckling på längre sikt. I Värmdö finns fler destinationer med stor potential och där hoppas vi också kunna använda erfarenheter från projektet.

Jan Broman, som tillsammans med sin bror Per äger Fotografiska museet, presenterade sin verksamhet för Frukostakademin i september.

helg med ca 13-15 000 besökande per vecka.

– Med de siffrorna är vi 50 procent större än Moderna museet och det är väldigt bra för ett privat museum, tycker Jan Broman. Men Fotografiska är mer än bara

ett museum. Det är lika mycket en mötes- och eventplats med festsal och konferensrum på den ca 6 500 kvm stora ytan. Här finns också en stor shop som omsätter 60 Mkr samt en Akademi, kursverksamhet i fotografi, som är efterfrågad både av proffs och av amatörer, får vi veta.

På gång är flera nya utställningar, nu närmast Fashion som handlar om modefotografering, liksom ett urval Stockholmsbilder av **Pieter ten Hoopen** samt The Artificial Mirror av **Sandy Skoglund**. Fotografiska är värd ett besök och har dagligen öppet kl. 10 – 21 och ordinarie inträde är 95 kr.

Tornhuset Företagscenter allt närmare verklighet

Nu är det snart verklighet. Tornhuset Företagscenter i Gustavsberg Hamn. Det är ett samverkansprojekt mellan Värmdös Näringslivsråd och Gustavsbergs Hamnfastigheter för att skapa en mötesplats för företagare i kommunen. Här är det tänkt att finnas plats för möten, utbildningar, föreläsningar och företagsanpassade aktiviteter. I anslutning till mötesplatsen går det bra att hyra arbetsplatser i ett kontorshotell.

Ett uppföljande möte hölls med intresserade företagare i september. **Lars Berlin**, näringslivschef i Värmdö:

– Det känns mycket spännande och stimulerande med företagens starka engagemang för den nya mötesplatsen. Gustavsbergs Hamnfastigheter AB har anlitat Caroline Södergren, projektledare och koordinator i Gustavsbergs Konsthall, som ansvarig för inredningsfrågorna.

Näringslivschef
Lars Berlin.

Gustavsbergs Hamnfastigheter har meddelat att våning ett, den nuvarande konferensvåningen, kan tas i anspråk för Tornhuset Företagscenter. Inflyttning kan därmed ske redan från november/december i år.

Under hösten har det varit öppet-hus vid några tillfällen då företagarna återigen fått möjlighet att titta på lokalerna och känna atmosfären. Gustavsbergs Hamnfastigheter och Värmdös Näringslivsråd fanns på plats för att svara på frågor.

T.v: Tornhuset i Gustavsbergs Hamn blir snart mötesplats för företagare i Värmdö.

Bild IW

Ordföranden har ordet

Christer Anderstedt,
ordförande i VFF

Vårt arbete med förnyelse och förenkling för oss företagare fortskrider. Vi har beslutat att flytta vårt kansli till det nya Företagscentret, Tornhuset i Gustavsbergs Hamn. Flytten kommer äga rum innan årsskiftet och det känns extra spännande att vara med i denna satsning för företagarna tillsammans med Värmdö Kommun och övriga företag i Värmdö.

Vi har också träffat ett antal företag som lämnat offerter när det gäller vår nya grafiska profil och vår hemsida. Till detta arbetar vi också med att ta fram specifika erbjudanden

till våra medlemmar från banker, försäkringsbolag och olika medier.

Vår målsättning är att kunna komma i drift med "nya" hemsidan i början av 2011.

Att kunna arbeta med enkelhet, tydlighet och det lilla extra för våra medlemmar känns som viktiga ledord att föra med oss i detta nytänkande.

Vi önskar alla våra medlemmar en fortsatt härlig höst, håll ögonen öppna i era mail boxar då vi naturligtvis fortlopande informerar om vad som händer

Välkomna! Nya medlemmar

- Prylboden i Hemmesta, Värmdö
- Goodlight Design Scandinavia AB, Saltsjö-Boo
- Dialog konsult AB, Ingarö
- Restaurang Motorverkstan, Djurhamn
- Sport Recycling, Värmdö
- Creative Content, Värmdö
- Alla Bilar Värmdö AB, Värmdö

Värmdö Företagarförening Fruviksv 2-6, 139 34 Värmdö
Telefon 08-570 222 85. Fax 08-570 222 95
Hemsida: www.vff.a.se E-post: kotoret@vfff.a.se

Snabbt - Enkelt - Kostnadsfritt Hantverkare, service- och tjänsteföretag nära dig www.vff.a.se

Fler hotellrum i Gustavsbergs Hamn

På hotellets uteservering som ligger ostört mellan de bägge byggnaderna finns också en scen där gästerna under sommaren kan njuta av musik, teater och Stand Up Comedy.

Hotell Blå Blom i Gustavsbergs hamn bygger ut för att kunna ta emot fler gäster.

Hotellet som ligger i Porslinsfabrikens äldsta byggnad från 1852, med utsikt över vattnet och de gamla vackra kulturhusen i hjärtat av Gustavsberg, är trots sina 27 rum, restaurang och konferensutrymmen ändå ganska litet, menar **Ragnar Flink** VD och ansvarig för hotellet som ingår i det familjeägda fastighetsbolaget AB Flink & Partners. För att få bra lönsamhet på hotellverksamheten med den mix av konferenser, hotell, turister och affärgäster som vi har, så måste vi kunna erbjuda fler rum och konferensmöjligheter än vad vi har tillgång till idag. Många perioder på året är hotellet fullbelagt och vi blir tvungna att tacka nej till våra kunder. Så för att möta den ökade efterfrågan av våra tjänster och för att hämta hem intäkter som vi an-

nars missar och dessutom så långt som möjligt undvika att kunderna ska behöva välja andra alternativ, behöver vi nu utöka vissa funktioner.

Ragnar Flink köpte hotellet i oktober 2008 och lämnade därmed sin tjänst som VD på Djurönässets Konferenscenter för att äntligen förverkliga sin dröm om ett eget hotell. Strax därefter köpte han även den intilliggande fastigheten, mer känd som "Slamhuset", numera Polishuset, som via en länkbyggnad också hänger ihop med hotellet. Idén om att båda fastigheterna skulle kunna användas som hotell fanns naturligtvis, men var inte avgörande för köpet. En bra fastighet med hög potential och ett fint läge avgjorde affären. Idag liksom tidigare hyr polisen,

Ragnar Flink VD för Hotell Blå Blom i Gustavsbergs Hamn

ER Mäklarbyrå och restaurang Il Porto lokalerna och jag har inte haft några planer på att kasta ut dem, säger Ragnar Flink och ler. Nu ska vi istället riva den gamla länkbyggnaden mellan husen för att uppföra en ny och större byggnad i två plan. Det övre planet kommer att inrymma en ny konferensdel till hotellet, medan entréplanet förutom själva entrén är tänkt som en extra lokal för polisens samarbete med socialtjänsten.

En stor outnyttjad del av hotellets vindsvåning s.k. råvind och

ett angränsande lagerutrymme som använts av Gustavsbergs porslinsmuseum ska också få nytt liv.

– Planen är att bygga fyra större dubbelrum, främst med tanke på alla våra konferensgäster som ofta vill ha en mix av enkel- och dubbelrum till sina medarbetare och då är det viktigt att vi också har dubbelrum i lite större format, inredda så att det känns bekvämt att sova tillsammans med en eventuell kollega.

För att planerna ska bli verklighet måste en del större ingrepp göras, bland annat på "vinden", där befintliga gamla takfönster måste bytas ut mot takkupor, så att man i varje rum kan nå fram till ett fönster.

Ansökan om bygglov ligger sedan en tid hos kommunen och Ragnar Flink väntar tålmodigt på besked därifrån för att så snart som möjligt få sätta sina långt framskridna planer i verket och påbörja byggnationen.

– Allt ska stå klart senast till sommaren 2011, säger han bestämt.

Gustavsbergs Hamn fortsätter att växa, nya bostäder planeras och företag flyttar in i denna fantastiska miljö med sin stora variation av restauranger, caféer, konsthall, museum och butiker och lockar fler och fler turister/besökare år från år. Så det gäller att hänga med!

Text: RENÉE ENGSTRAND
Bild: IV

Vi är inte nöjda förrän du är nöjd

SYNSAM

www.synsam.se

MODINS OPTIK SYNSAM • VÄRMDÖ KÖPCENTRUM 08-570 345 50
ÖPPET VARD. 10-19 LÖRD. 10-16 SÖND. STÄNGT

HOTELL BLÅ BLOM

PRESENTERAR

HÖST & JUL

KONFERENS

HÖSTKONFERENS

Fr. 1 395:-/PERS*

**Dygnskonferens inkl logi, lunch, kaffe,
middag & konferenslokal mm.
Konferenspriser exkl. moms.*

DAGKONFERENS

Fr. 495:-/PERS*

**Dagkonferens inkl lunch,
kaffe & konferenslokal mm.
Konferenspriser exkl. moms.*

JUL & NYÅR

BLÅ BLOM'S JULBORD

395:-/PERS*

**Priset gäller för sällskap om minst 20 personer.
För mindre sällskap 445:-/pers.*

3-RÄTTERS JULMENY

495:-/PERS*

**3-rätters julinspirerad meny
med vårt hembakade dessertbord.*

JUL- & NYÅRS HOTELL

ÖVERNATTNING MED FRUKOST

Fr. 495:-/PERS

Alla julpriser inkl moms.

HOTELL

Blå Blom

Gustavsberg Hamn - 08-574 112 60
www.blablom.se

Efterfrågan att hyra stugor är stor. Vi söker fler attraktiva stugor och hus för förmedling!

- Förmånliga uthyrningsvillkor
- Personlig service
- Trygghetsförsäkring

Välkommen att kontakta oss!

Tel 08-570 231 31

info@skargardsstugor.se

www.skargardsstugor.se

STOCKHOLM

Skärgårdsstugor

Din lokala stugförmedlare på Värmdö!

Funderar du på att starta eget företag?

På NyföretagarCentrum får du som bor i Värmdö den första viktiga hjälpen att komma igång med din affärsidé!

Kostnadsfritt, konfidentiellt och objektivt.

Läs och boka på

www.nyforetagarcentrum.se/nacka

NyföretagarCentrum
Nacka · Värmdö · Tyresö

Utvidgat arbetsplatsområde i Älvsby

Älvsby Industriområde ska få en ny detaljplan. Syftet med planen är att komplettera det befintliga industriområdet med ytterligare mark för verksamheter.

Illustrationsplan över området.

TECKENFÖRKLARING ILLUSTRATIONSPLAN

- Befintliga fastighetsgränser
- - - - - Möjliga framtida fastighetsgränser
- Befintliga byggnader
- Möjliga framtida byggnader
- Naturmark med gång och cykelväg
- Naturområde med dagvattenrening
- Kvartersmark, verksamheter och tekniska anläggningar
- Kvartersmark, användning anpassad till bebyggelsens kulturvärden
- vegetation

Området omfattar befintliga industrikvarter norr och söder om Fagerdalavägen samt angränsande obebyggd mark som bedöms kunna nyttjas för industritomter. I planområdet ingår även en äldre gård med gårdsbildning som idag används av kommunens socialförvaltning.

Inom Älvsby industriområde finns idag ett 50-tal industrifastigheter. Antalet företagare är ibland flera på varje fastighet. Den nya pla-

nen föreslår närmare en fördubbling av ytor för verksamheter.

Under september har den nya planen varit ute på samrådsremiss och 21 olika yttranden har kommit in.

– Några enhetliga synpunkt finns egentligen inte. Istället är de av skilda slag från såväl fastighetsägare i området som kringboende, berättar **Anna-Bie Agerberg**. Hon är planarkitekt i Värmdö kommun och håller nu på att

sammanställa alla synpunkter på förslaget till detaljplan.

Till detaljplanen har även en gatukostnadsutredning tagits fram eftersom kommunen föreslås ta över vägnätet, förbättra de befintliga vägarna och bygga ut de nya. Även här har många synpunkter kommit in och ska bearbetas.

– **Många har** också efterlyst mer av dialog och diskussion om förslaget. Därför kan det dra ut något på tiden innan ett utställningsförslag kan presenteras, tror hon. Det är heller inte helt lätt att väga samman alla olika intressen där företagarna gärna vill se mer omfattande verksamhet och de närboende mindre. Älvsbyområdet ligger också i en vacker natur som behöver värnas.

– Bedömningen i dag är att förslaget kan ställas ut en bit in på det nya året, avslutar Anna-Bie Agerberg.

Text CHE

EXBO Örhammar
Mäklartjänster AB

Rekommenderade Mäklare • 0708-16 88 85

SÄLJTANKAR =
FRI VÄRDERING

08-571 688 85

Aukt. Fastighetsmäklare
Clarence Örhammar

www.exbo.se

Många intresserade kom till samrådsmötet i kommunhuset i september.
Bild IW

UPPLANDS

SVETSSERVICE AB

Åvägen 3-5 Box 97 139 22 Värmdö

08-571 685 00

E-post: usvets@telia.com

MASKINMONTAGE MEKANISK. VERKSTAD

Vi tillverkar rostfria detaljer för båtar

Församlingsblad

Svenska kyrkan

GUSTAVSBERG-INGARÖ

[www.svenskakyrkan.se/gustavsberg alt. /ingaro](http://www.svenskakyrkan.se/gustavsberg-alt./ingaro)

Besöksadress Värmdögatan 1. Tel. 574 101 50

Redaktör Karin Oljelund

Ingårös församlingsgård invigs Första Advent

Församlingsgårdsbygget på Ingårö går framåt i beräknad takt. Köket på plats, rummen inredda, det finns trappa invändigt och hissen är installerad.

Det blir ljusa rum i det röda huset med gulockrafärgade fönster och dörrar. Invändigt är ljuset viktigt; vita väggar och ekgolv. På övervåningen inreds ena hälften för musikverksamhet och den andra för ungdomsverksamhet, skolklasser och ”änglar”. I bottenplanet huserar de mindre barnen i ett eget rum, där finns köket och två rum vars tak går upp i nock: samlingsalen och husets mittpunkt, kaféet. Här strålar husets alla delar samman, och från övervåningen kan man se ner på det som händer här.

Den nya församlingsgården på Ingårö invigs första söndagen i Advent, efter gudstjänsten klockan 11 och före familjegudstjänsten som firas klockan 15.00 i kyrkan den dagen. Håll utkik efter annonser i lokaltidningen och på hemsidan! Planering pågår, och vi vill

Ingårös församlingsgård invigs Första Advent. Bilden är från bygget i september 2010.

göra det till en riktig fest att vi får ytterligare ett hem för församlingen, ett hus för allehanda verksamheter.

Populärt familjeläger i Jämtlandsfjällen

För tredje året i rad åkte Gustavsberg-Ingårö församling på familjeläger till Ottsjö i Jämtlandsfjällen. Denna gång utan konfirmander men med en hel buss av förväntansfulla familjer varav många som inte varit i Sverige så länge och definitivt inte varit så långt norr ut. Resan ägde rum i slutet av juni och tack vare gott samarbete med Värmdö kommun så kunde många familjer få möjlighet att njuta av en semestervecka på Björnvallens Fjällgård.

Varje dag erbjöds olika dagsturer, allt från fjällvandring till fiske i hållregn. En av kvällarna vandrade gänget upp till Platåkåtan i strålende solsken och fick där smaka på typiska fjälldelikatesser. Barnen fick vada på myren och alla samlades i kåtan för härlig sång, mycket skratt och lite bejublad teater. Sista dagen besöktes Ristafallet som imponerade på många med sina dånande fall och majestätiska natur.

Kvällstid var det samvaro och aktiviteter som fotboll, måleri och pyssel vilket avslutades med en vernissage. På hemvägen hade vi ett gäng trötta med mycket nöjda lägerdeltagare som redan frågade om

Härligt i Jämtlandsfjällen. Fr. Maja Lundström och hennes barn Felicia Ameli, Zak Ora och Max Ora.

de fick följa med nästa år igen, vilket vi ledare tar som ett gott betyg. Håll utkik efter våra annonser, kanske du vill följa med nästa år. För egen del var det i stort en härlig upplevelse med mycket aktiviteter, naturupplevelser och intressanta möten.

Text MARIANNE LUNDSTRÖM
Körledare/pedagog

Takpanneundret

Under vår och sommar har gravkapellets tak lagts om, med nytt underlag under det gamla teglet, och de – få – fuktskadade delarna i taket har bytts ut.

I ett tidigare församlingsblad bad jag om tips på var vi skulle kunna få tag i takpannor av den gamla svartglaserade sorten som ligger på kapellets tak. Ni kan inte ana hur många som hörde av sig för att berätta att det ännu finns tillgång till precis sådant tegel! Per telefon,

mail och i samtal strömmade tips och anvisningar in. Tack alla ni för den omsorg om kyrkogården och dess kapell som ni visat så stora prov på! Nu vet vi två saker, att ni bryr er om att kapellet hålls helt och fint, och att det finns oanade resurser nästa gång någon av de gamla byggnaderna i Gustavsberg behöver gamla tegelpannor, i gult tegel med svart glasyr.

Text KARIN OLJELUND
Kyrkoherde

Daglägret gav mersmak

Lekar på Grinda.

I början av augusti inbjöd församlingen till ett dagläger för familjer som vill tillbringa en vecka tillsammans med andra familjer. Det blev en späckad vecka med en mängd olika aktiviteter i både den

stora gruppen och i mindre grupper tack vare våra extra inkallade ungdomsledare, allt efter intresse och ålder.

Första dagen startade vi med gemensam avfärd mot Stockholms Stadshus där alla bjöds på en guidad tur med båt. På hemvägen besökte vi Stadsmuseet och sedan kunde man välja att avsluta dagen eller åka upp i Katarinahissen. Sedan följde en mängd utflykter under veckan, bl a till Skansen, Slottet, Junibacken, Vasamuseet, Akvaria mm

Vi avrundade veckan med en mycket uppskattad övernattnings på ön Grinda där vi umgicks, badade, lekte i solskenet och hade en härlig kväll runt "lägerelden" med massor av sång, dans och skratt. Många ville stanna på ön med tyvärr fick vi åka hem i det vackra vädret med löfte om att åter ses under hösten igen.

Nu i oktober hade vi återträff under Öppethuskvällen då vi bjöd in samtliga lägerdeltagare med bl a knytkalas.

Text MARIANNE LUNDSTRÖM
Körledare/pedagog

För det globala i det lokala

En enda kropp – "liksom kroppen är en och har många delar och alla de många kroppsdelarna bildar en enda kropp, så är det också med Kristus" *I Kor. 12:12*

Kyrkan är Kristi kropp. Vi här i Gustavsberg och Ingarö församling är en del av den världsvida kyrkan. Vi hör ihop - är delar av samma kropp och kan stödja varandra. Vi behöver arbeta med att fördjupa förståelsen av att vara kyrka, en kyrka där samhörigheten, solidariteten och synligheten präglar och skapar engagemang för det globala i det lokala.

Vi har i vår församling en Internationell grupp som arbetar med dessa frågor. Gruppen består av mig och frivilliga medarbetare i vår församling. Alla som känner engagemang för och aktivt vill stödja Svenska kyrkans internationella arbete kan känna sig välkomna i gruppen. Plats finns både för den som vill göra en liten eller en tidsbegränsad insats och för den som vill lägga ner mycket tid.

Den Internationella gruppens uppdrag är att bevaka internationella frågor, engagera, inspirera, informera och stimulera det internationella engagemanget i församlingen.

Detta gör vi genom att

- sprida informationsmaterial om Svenska kyrkans internationella arbete, "Hela Världen" (f.d. "Missionen" och "Lutherhjälpen") "Utlandskyrkan" m m.

- ansvara för insamlingsarbetet till dessa organisationer. Det gör vi genom "Julinsamlingen" som pågår Första advent till Trettondagen och "Fasteinsamlingen" som pågår "Fastlagsöndagen till Palmsöndagen. Vi deltar också i insamlandet till "Världens barn".
- ordna "Växthuskvällar" med föreläsningar om internationella frågor.

- ordna internationella temadagar med information och försäljning.
- verka för att församlingen serverar "Rättvisemärkt" kaffe, te m.m.
- informera om och sälja "rättvisemärkta varor" (se artikel) i församlingen.
- Vi deltar också fortlöpande i utbildningsdagar anordnade av Svenska kyrkan på stift och riksnivå.

ÅSA SIVERBO
Präst i församlingen

Rättvisemärkta varor

Åsa Siverbo i församlingens lilla butik med en del Rättvisemärkta varor i församlingsgården Kyrkettan i Gustavsberg. Bild IW

"Rättvisemärkt" eller "Fairtrade" är en produktionsmärkning av varor som syftar till att förbättra arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer. Genom märkningen garanterar man att varorna uppfyller de internationella Fairtradekriterierna.

Kriterierna garanterar att producenterna får ett minimipris för sin vara och att anställ-

de får den nationellt lagstadgade minimilönen. Inget barnarbete får förekomma. De anställda ska ha rätt att organisera sig och rätt till ett ordentligt anställningsavtal. Producenternas vinster går sedan till utveckling i den egna byn, till exempel byggandet av skolor och andra sociala insatser.

Man eftersträvar också en ekologisk hållbar utveckling. Producenterna ges ekonomisk möjlighet till en ekologisk produktion och får lära sig att på andra sätt ta hänsyn till miljön.

Produktionen i en by som är ansluten till Rättvis handel kan vara odling av råvaror som kaffe, te, kakao, frukt, kryddor, honung, socker, ris, nötter. Det kan också vara tillverkning av textilier, t.ex. sjalar, hemtextil, kläder eller tillverkning av smycken, korgar och väskor.

Rättvisemärkta varor är försedda med en blå och grön symbol på svart botten.

I vår församling handlar vi varor genom tre olika organisationer som handlar med producentorganisationer i Latinamerika, Afrika och Asien.

ADVENT

JULITID

TRETTONDAGSTID

EASTAN

PÅSKTIDEN

1:a söndag
i Advent

25/12 Juldagen 1/1 Nyårsdagen

6/1 Trettondag

24/2 Fastlagsöndag
17/2 Askonsdag

21/3 Marie
Bebådelsedag

28/3
Palmsöndag

1/4
Skärtorsdag

2/4
Långfredag 4/4
Påskdagen

Margareta och Arved Arvedson i samtal med en av deltagarna från Farsta församling

Församlingens diakon Karin Perjus tillsammans med två av eldsjälarna i församlingen, Gunvor Andersson t.v och Bernice Eriksson.

I Berlin besökte vi minnesmärket över förintelsens offer som här ses genom bussfönstret.

Passionsspelen i Oberammergau och besök i Berlin och minnesmärket över de judar som mördades i nazisternas utrotningsläger

Resor kan vara fantastiska! Tänk att få uppleva Passionsspelen i Oberammergau om Jesu liv, död på korset och återuppståndelse och under samma resa få besöka Berlin och minnesmärket över de judar som mördades i nazisternas utrotningsläger! Lägg därtill de korta dagliga betraktelserna av kaplan **Maria Notini** med utgångspunkt från Dag Hammarskjölds fascinerande bok *Vägval* och en fin guidning genom Europa av **Kerstin Westman**.

Det var nio dagar av intensiv inlevelse i vår civilisations mest dramatiska och betydelsefulla historiska händelser under en resa med 48 deltagare arrangerad av Farsta församling i juni i år. Under den långa bussresan hade vi gott om tid att umgås, komma varandra nära och uppleva starka känslor tillsammans.

Från Gustavsberg/Ingarö församling deltog några av oss som är med i **Arved Arvedsons** bibelstudiegrupp. En underbar resa verkligen! Nio dagar i buss genom Sverige och Tyskland, en sväng in i Österrike och Schweiz och så till Oberammergau, resans verkliga mål där vi såg Passionsspelen.

Passionsspelen i Oberammergau har en direkt koppling till vårt eget land. I början av 1600-talet, under 30-åriga kriget, härjade som bekant svenska trupper med stor brutalitet i stora delar av Europa. Kriget orsakade, som alltid, fruktansvärda lidanden; massdöd, fattigdom och sjukdomar. Den fruktade pesten gick som en farsot över Europa. När även den lilla sydtyska byn Oberammergau drabbades bestämde sig byborna för att sätta upp ett skådespel om Jesus i ett försök att blidka Gud. För att Gud skulle stoppa pesten lo-

vade de att i evig tid spela ett Passionsspel. Och sel Pestens spridning avstannade. Sedan dess har byborna hållit sitt löfte till Gud. Vart tionde år spelas Passionsspelen inför tiotusentals åskådare från stora delar av världen. Skådespelare är över tusen bybor, varav flera hundra finns på scenen samtidigt tillsammans med kameler, åsnor och får i de mäktiga massscenerna.

Passionsspelen har kritiserats för antisemitism men har under senare tider förändrats till sitt innehåll i dialog med representanter för judiska organisationer. Inte minst därför kändes det så värdefullt att vi på återvägen kunde besöka minnesmärket i Berlin som satts upp för att hedra minnet av alla dem som förintades i nazismens koncentrationsläger.

Text KARIN PERJUS, Diakon i församlingen
Bild BROR PERJUS

Start för genomtänkt miljöarbete

Gustavsberg-Ingarö församling står i startgroparna för att på ett mer aktivt och genomtänkt sätt ta ansvar för att värna vår miljö och vår jord.

Svenska kyrkan centralt har arbetat fram ett material som några av oss anställda har stiftat en första bekantskap med: "Svenska kyrkans miljödiplomering för en hållbar utveckling".

Vi har haft besök av **Margareta Nordström** som är en av de stiftsansvariga för att hjälpa församlingar igång med detta arbete. Under hösten kommer hon att inbjuda oss till ännu en träff där vi får en större inblick i vad det in-

nebär att anta utmaningen att bli en miljödiplomerad församling.

Kort sammanfattat handlar det om att vi som församling ska sträva efter att arbeta för

en utveckling som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar. I det ingår att vi gör ett antal förbättringar som ökar vår medvetenhet kring miljön och vad vi som församling kan göra för att bidra till en friskare jord

Svenska kyrkans miljödiplomering innebär att vi som församling går in i och tillämpar ett målstyrt processinriktat arbetssätt kring miljöfrågor. Några av församlingarna i kontraktet har gått igenom programmet och blivit diplomerade. Nu vill vi gärna att det är vår tur.

Ett visst arbete på detta område görs redan i vår församling. Vi ser att vi kan göra mycket mer.

Text CAMILLA ULÉN
Präst i församlingen

PINGST

13/5 Kristi himmelsfärdsdag
23/5 Pingstdagen
30/5 Heliga Trefaldighets dag

TREKALDIGHETSTID

26/6 Midsommar
27/6 Johannes döparens dag
3/10 Mikaelisdagen
10/10 Tacksägelsedagen

6/11 Alla Helgons dag
21/11 Domsöndagen

Kom och tala gudstjänst med oss!

Hur skall vi fira gudstjänst så att den fungerar för alla? Och så att lovet och priset och allvaret och glädjen allt är med, så att vi blir berörda, på djupet? Söndagens högmässa står i en stark tradition, från urkyrkan och ända fram till oss idag. Den firar vi tillsammans med helgon och änglar, och dessutom med människor över hela jorden som samlas i sin kyrka på söndagen. Angår gudstjänsten oss; har den relevans idag?

Vi inbjuder alla till em kväll då vi talar gudstjänst: Onsdagen 10 november kl 18.30 - 21.00. Plats: Kyrkettan i Gustavsberg. Du behöver inte anmäla dig, bara kom!

Välkommen till...

FÖRELÄSNING

GUSTAVSBERGS KYRKA

Tisdag 26 oktober 18.30

"Älskade förbannade tonåring"

Birgitta Kimber

Tisdag 16 november 18.30

Cannabis är ju inte en drog

Håkan Leifman & Lisa Coudek

BABYKONSERT

GUSTAVSBERGS KYRKA

Måndag 29 november 13.30

Babykonsert - Baby 1-10 månader

Upplivningskonsert för alla sinnen

INGARÖ KYRKA

Måndag 29 november 10.00

Babykonsert - Baby 1-10 månader

Upplivningskonsert för alla sinnen

KONSERTER

GUSTAVSBERGS KYRKA

Söndag 7 november 18.00

Ein deutsches Requiem,

Johannes Brahms

Gustavsbergs Kammarkör

Saltsjöbadens Kammarkör

Saltsjöbadens Kyrkokör

GUSTAVSBERGS KYRKA

Lördag 13 november 18.00

Haitikonsert

Sten Källman med musiker & körer

ÖVRIG VERKSAMHET

KYRKETTAN, GUSTAVSBERG

Måndagar varje jämn vecka

14.30 Bibelstudier

Tisdagar varje jämn vecka

12.00 Sopplunch

Tisdagar varje ojämn vecka

13.00 Arbetskretsen

Tisdagar varje ojämn vecka

18.00 Öppet hus

INGARÖ FÖRSAMLINGSGÅRD

Torsdagar varje vecka

11.00 Torsdagsträffen

Mer info: www.svenskakyrka.se/gustavsberg eller www.svenskakyrkan.se/ingaro 574 101 50

Fantastisk Parismöjlighet för kören

Gustavsbergs Kammarkör har varit i Paris och träffat organisten och kompositören **Thierry Escaich** för instuderingen av hans verk "In Memoriam" för kör och orgel som skrevs till Maurice Duruflés 100-årsminne. Thierry Escaich efterträdde Maurice Duruflé som organist i Église Saint-Etienne du Mont i Paris och det var därför mycket intressant för kören att repetera i den kyrkan.

På resan hann kören även med att sjunga i Svenska Kyrkan i Paris och besöka det enorma interaktiva Musée de la Musique. Det är en fantastisk möjlighet att kunna göra en instudering tillsammans med kompositören, vilket kören tidigare gjort med Carl Michael Bergerheim och Fredrik Sixten.

Körens dirigent Stefan Själander har tidigare studerat improvisation för Thierry Escaich.

Stefan Själander överlämnar en keramikängel av Lisa Larson till Agneta Södersten, organist i Svenska kyrkan i Paris. Bild IW

Gustavsbergs Kammarkör sjöng i gudstjänsten i Svenska kyrkan i Paris. Bilder RENÉE CREUTZFELDT

Kick-Off med kyrkpersonalen

Fritidspedagogen Jan Boman besöker fåren på Brännö.

Den 25 - 27 augusti 2010 åkte församlingens arbetslag till Brännö i Göteborgs södra skärgård. Där fick vi uppleva både den vackra naturen och kulturhistorien på dessa öar samtidigt som vi fick en härlig kick-off inför hösten.

- På Brännö fick vi bland annat en guidning av det lokala museet. Lillemor och Tore Kopp har överlåtit sin gamla ladugård och där huserar nu två olika fasta utställningar och en temporär som just i år handlade om Lasse Dahlqvist - ni vet han som skrivit bland annat "Dans på Brännö brygga". Livet på ön utifrån flera perspektiv visades och en av de fasta utställningarna handlade om sjölivet kring Brännö och det hårda livet som lots, berättar **Nanna Tranströmer**, församlingspedagog.

En av dagarna ägnades också av utforskning av Galterö, en helt obodd ö sydväst om Brännö. Omgivningarna var väldigt vackra och på vår promenad runt ön fick vi tillfälle att både möta får och strosa kring de snäckrika sandstränder som finns på ön.

Människans bästa vän

Djur i vården, hund på recept, nu satsar Värmdö kommun, Nämnden för äldre och funktionshindrade 50.000 kronor till utbildning av fyra vårdhundar och personal med början under hösten 2010, tre av fyra hundar är redan godkända för utbildningen.

Därför bjöd kommunen in till en temadag i "hundens tecken". Föreläsare var **Ingeborg Höök**, initiativtagare till och utbildningsansvarig på Svenska Vårdhundskolan i Uppsala som drivs av föreningen Hälsans Natur med ekonomiskt stöd från Allmänna Arvsfonden och i samverkan med många av våra stora och viktiga patientorganisationer. Ingeborg Höök har arbetat inom äldrevård, missbruksvård och psykiatrivård, både som anställd och som chef och är bland annat licensierad vårdhundsinstruktör i USA och utbildad hundinstruktör i Sverige.

Det första vårdhundsteamet diplomerades i Uppsala kommun 2007 och sedan dess har fler och fler kommuner följt efter. Under 2008 och 2009 utbildades 50 vårdhundsteam och redan i början av 2010 var drygt 40 team under utbildning, som sker i två steg, där steg ett inleds med träning hos en legitimerad hundinstruktör vilket kan påbörjas efter en godkänd lämplighetsbedömning. Steg två är en praktiskt inriktad kurs genom Vårdhundskolan som omfattar föreläsningar, litteraturstudier, träning, rollspel, praktik mm, eller alternativt en högskolekurs på distans genom Malmö Högskola. Steg två

Ingeborg Höök.

I väntan på promenad

är gemensam för deltagare både med hund och utan hund t ex vårdpersonal som vill kunna ordinera vårdhund i sitt arbete.

Ingeborg Höök berättade vad ett vårdhundsteam kan erbjuda och påpekade att hygien, allergi och säkerhet har hög prioritet. Hon gav också många tänkvärda exempel på hur gamla människor fått tillbaka både livsglädje och motivation i hundens sällskap.

Samvaron med hunden ökar välbefinnandet, särskilt hos äldre, med demens eller svårbehandlad depression, där ofta behovet av lugnande medicin kan minimeras. Man ser färre aggressiva utbrott eftersom patienten möts av ordlös förståelse och tillit, samtidigt tränas patientens oförmåga med hundens förmåga. Träning av kognitiva funktioner, som minnesträning, blir framgångsrik genom aktiviteter med vårdhund. Detta förbättrar också koncentration och inlärningsförmåga.

Många människor som bor på våra äldreboenden har kanske haft hund eller andra djur under större delen av sitt liv och att skiljas från "sin bästa vän" eller minnen av den kan vara oerhört svårt, framför allt i en ny och annorlunda miljö. En mjuk och len päls, en viftande svans, en blöt nos och en tass i knäet kanske kan vara det ända som känns normalt i en onormal situation. Hundens närvaro lockar till samtal och stunder av social gemenskap.

Forskning har visat att fysisk beröring är livsviktig. Att det gör oss gott och får oss att slappna av vet vi av erfarenhet. Förklaringen, eller åtminstone en del av den är oxytocin, ett hormon och signalsubstans som sätter fart i kroppen vid positiv, fysisk beröring. Oxytocinets styr en rad livsviktiga funktioner och är avgörande för vår överlevnad, enligt Kerstin Uvnäs Moberg, professor i fysiologi och en av världens främsta experter på oxytocinet och dess effekter. Det lindrar smärta, skyndar på läkningen av sår och skador, sänker blodtrycket och halterna av stresshormoner. Vi blir mer lugna, sociala och nyfikna på vår omgivning, inte bara tillfälligt, utan det dröjer sig kvar en tid och ger mersmak – beröring är beroendeframkallande.

Text RENÉE ENGSTRAND
Bilder LINUS HÖÖK

Restaurang

Vitahästen

570 304 29

ÖPPET Mån 9-16, Tis-Fre 9-22,
Lör 12-22, Sön Stängt
Hästskovägen 2, Gustavsberg

DAGENS LUNCH

kl. 9-15

80:-

6 olika rätter
inkl. smör, bröd,
salladsbuffé,
måltidsdryck och kaffe

Vill Du göra en insats? Överförmyndaren i Värmdö söker Gode Män

God man är en person som har till uppgift att exempelvis hjälpa en äldre sjuklig eller psykiskt funktionshindrad värmdöbo med att sköta:

1. ekonomin, betala räkningar och ekonomiska göromål,
2. bevaka huvudmannens rätt i olika situationer gentemot exempelvis socialtjänst och försäkringskassa.
3. sörja för person vilket kan innebära att se till att huvudmannens omvårdnad är god

Uppgifterna är skiftande men en god egenskap för en god man är sunt förnuft och ekonomiskt ordningssinne samt empati för medmänniskor som har behov av hjälp.

Vill du ha mer information och/eller komma på ett möte så ring till Hans Lindqvist, överförmyndare 070-548 58 19, Clarence Örhammar, ersättare 0708-16 88 85, Anna-Lena Östman, ersättare 070-472 50 42 eller kommunens växel 08-570 470 00 varmdo.overformyndare@varmdo.se

www.varmdo.se

VÄRMDÖ KOMMUN

Sensommarmusik under bar himmel

En härlig avslutning med kaffe och smörgås i kvällssolen.
Infälld bild: Gustavsbergs Mässingssextett stod för skön musik.

En vänlig grönskas rika dräkt, inledde sommarens sista friluftsgudstjänst som hölls på Älvsby Gård på Värmdö den 12 augusti.

Och det var precis så det var, en vacker, varm och solig sommarkväll i en prunkande och vacker omgivning med musik av Gus-

tavsbergs Mässingssextett tillsammans med organisten Björn Borseman på keyboard.

Hans Gårdh, kyrkoherde i Värmdö församling höll i predikan och Päivi Suomivirta, enhetschef på Värmdö socialpsykiatrienhet berättade om verksam-

Geten Göte utan "h" i väntan på lugn och ro.

heten på Älvsby Gård som idag ägs av Värmdö kommun och som administreras av socialförvaltningen och fungerar som stödboende och arbetsrehabilitering för människor med sociala problem.

Fastigheten omfattar ett flertal byggnader och har plats för

sammanlagt 12 boende som tillsammans med personal också sköter gården. Och arbetstillfällena är många, allt ifrån dagliga hushållsgöromål till trädgårdsskötsel gräsklippning, odling, skötsel av smådjur, bland annat höns och geten Göte utan "h" påpekades!

Efter gudstjänsten bjöds det på kaffe och smörgås, omsorgsfullt ordnat av det kommunala kooperativet Ren Servis. Det var också "fritt fram" att titta runt på gården och ställa frågor om verksamheten. Göte var dessvärre inte speciellt road när vi "tittade in" hos honom, kanske var det inte hans musik som spelades denna kväll. Men för oss andra, en fin kväll på en njutbar plats.

Text: RENÉE ENGSTRAND

Bilder: RENÉE ENGSTRAND, BIRGIT WAHRENBERG

Fixartjänsten erbjuder en hjälpande hand

Behöver du hjälp med att sätta upp gardiner, tavlor, byta glödlampor eller något annat som känns svårt att handskas med på äldre dar. Att kliva upp på en stege samtidigt som man ska sträcka sig för att skruva ur en glödlampa kan vara svårt eller kännas obehagligt. Och vem når upp till brandvarnaren för att byta batterier utan att ta en stol o dyl. till hjälp. Tyvärr har det visat sig att många äldre råkar ut för fallskador eller andra olyckor i hemmet.

Gun Lundgren i Munkmora är en av dem och har en obehaglig händelse i färskt minne.

– Jag var ensam hemma och höll på att packa och fixa inför en flytt till en ny lägenhet när jag ramlade ner från den stege jag stod på för att nå upp. Jag blev helt blåslagen men klarade mig som tur var utan att bryta armar och ben, men sedan dess vågar jag mig aldrig mer upp på något klätterredskap, säger Gun Lundgren, bestämt, inte ens en liten pall.

– Så jag blev förstås jätteglad när jag nyligen fick tips om Fixartjänsten genom en granne och förstod att jag kunde få hjälp med att sätta upp en rullgardin och en hållare till dammsugarslangen i min lägenhet, fortsätter Gun och tittar på Bosse som just anlänt för att hjälpa till. Man vill ju helst klara sig själv så långt som möjligt och framförallt undvika att besvära sina vänner eller anhöriga om det går. Men det finns säkert många äldre som inte har någon att vända sig till.

Det är äldreomsorgen i Värmdö kommun som står bakom Fixartjänsten och det är **Bo Fallkvist** alias Bosse som bidrar med sin hjälpande hand.

Bosse har jobbat i Fixartjänsten sedan juni 2008 när Lennart Larsson, som var med och startade den några år tidigare, gick i pension.

Är man bara mantalsskriven i kommunen, är 67 år eller äldre kan man utan kostnad och i hela kommunen inklusive öarna få hjälp med sysslor som känns svåra att hantera. Dock inte trädgårdsarbete, fönsterputs, snöskottning eller där det krävs yrkeskunniga hantverkare. Man kan läsa om Fixartjänsten på Värmdö kommuns hemsida, men det är ju inte alla som har eller använder dator. Så det är väldigt många som går miste om den här möjligheten för att de aldrig får reda på att tjänsten överhuvudtaget existerar.

Bosse har sin arbetsplats på Gustavsgården, där han tar emot samtal och mejl.

Bo Fallkvist hjälper Gun med gardinerna.

– **Hur många som ringer** och vill ha hjälp är lite olika och beror till viss del på säsong, menar han. Det är julgardiner och sommargardiner, ut och in med trädgårdsmöbler, upp och ner från källare med sommar och vinterkläder osv. För det mesta är jobbet väldigt roligt, men ibland måste jag säga ifrån när jag t ex får uppdrag som att gå ut med soporna, där får faktiskt hemtjänsten ta vid. Jag skulle nog kunna ta på mig 20-25 procent mer jobb som det ser ut idag, men jag jobbar bara halvtid på grund av en egen fallskada jag fick när jag ramlade ner från ett tak, så jag vet vad det kan innebära om olyckan är framme, konstaterar han. Och mitt jobb är ju faktiskt att förebygga olyckor i hemmet så gott det går.

Fixartjänsten 08-570 482 30 kl 9.30 – 14.00
fixartjansten @varmdo.se

Text & Bild RENÉE ENGSTRAND

Åtta hemtjänstutförare i Värmdö

Nu finns det sammanlagt åtta olika utförare av hemtjänst att välja mellan. Förutom den kommunala hemtjänsten, proVarmdo hemtjänst, har man möjlighet att välja något av företagen Aktiv Omsorg, Fyren Vård och Omsorg, Lövhölmens hemtjänst, Macorena, Mångkulturell Hemtjänst, Orrens Vård & Omsorg samt Vård & Omsorgsteamet. Men alla företagen finns inte i alla kommundelar.

– **Om man vill välja** en annan hemtjänst än den man har, ska man kontakta kommunens biståndsenhet för äldre respektive för funktionshinder (under 65 år). Priset är detsamma vad man än väljer, säger **Carina Widmark**, expert äldrefrågor, Värmdö kommun.

Carina Widmark Privat bild

En pojkdrom som blev en röd tråd genom livet

Uno visar stolt upp sitt vackra skåp fyllt av minnen.

– Redan som liten pojke drömde jag om att stå i affär! Jag satt ofta på disken hos handlarerna hemma i byn och tittade på när han pratade med kunderna. Det måste ju vara mycket bättre att stå i affär än att gå och mocka i ladugården, eller hur? konstaterar Uno Casselryd, 93 år, och söker medhåll.

– Nej jobba på bondgård ville jag inte, fortsätter han och försöker minnas hur det var och hur det blev istället. Han påpekar att hans minne ibland spelar honom ett spratt och att hörseln är dålig, men jag kan intyga att viljan, berättarglädjen och humorn är desto mer närvarande, även om vissa fakta försvunnit.

I dag bor Uno i ett hemtrevligt rum med pentry på Ljungs äldreboende på Skärgårdsvägen. Stora fina fönster släpper in dagsljuset och ger extra rymd till bostaden där tavlor från hembygden, ramade fotografier, porslin och figuriner, minner om tider som gått.

Uno Casselryd föddes 1917 i Biskopskulla socken mellan Uppsala och Enköping och växte upp på föräldragården där, men också hos morföräldrarna på en lite större gård närmare Enköping. I Biskopskulla och grannsocknen Långtora fanns på den tiden ca 500 personer. Gårdarna låg i skogen och hade varierande många små och stora åkerlappar runt om i det öppna landskapet till boskap och skörd.

– Min far hade en T-Ford modell 1919 med sufflett som gick i ur och skur, den var avskuren på något sätt så den ena dagen kunde man ha den som lastbil och den andra dagen som personbil.

– Jag provade på försäljaryrket redan under skoltiden, säger Uno stolt. Jag sålde kaffe till granngårdarna med hjälp av en katalog från Åhlén & Holm. Ett kilo kaffe kostade 2 kronor och på varje kilo jag sålde tjänade jag 20 öre.

Uno slutade skolan 1930 när han var 13 år gammal och då var det tänkt att han skulle bli mjölnare, så han fick åka till en släkting som hade en kvarn i Vingåker, men de kom så småningom underfund med att de inte behövde någon hjälp och kanske var det då Uno fick sin chans att förverkliga sin pojkdrom.

– Jag var omkring 15 år när jag lyckades få sommarjobb i en livsmedelsaffär i Läppe/Vingåker och strax därefter såg jag en annons i Enköpingsposten där man sökte ”ung man till butik”. Jag tog kontakt och hänvisade till mina ”nyvunna meriter” som förmodligen bidrog till att jag fick jobbet, 20 kronor i månaden, mat och husrum.

Butiken låg i Lillkumla/Övergran i Bålsta. Det var en typisk lanthandel med allt man kan behöva från mjölk, smör och sill till kläder, verktyg, mattvarpar, hästskor, bensin och fotogen. I trakten fanns förutom vanliga lantgårdar även herrgårdar och residens med fint folk som von Essen och ”Levenhauptare” och följaktligen mycket statfolk som arbetade på gårdarna, så det fanns kundunderlag minnsann.

– Där blev jag kvar i fyra år från till militärtjänsten på Kustartilleriet i Vaxholm och på I 8 i Uppsala. Jag låg ute i 6 månader, med röd krage hela tiden, understryker Uno och skrattar.

– Det var nämligen så att Svea Livgarde (Uppsala) hade gula kragar på sina uniformer medan Göta Livgarde (Vaxholm) hade röda, som väl ansågs som lite finare. Så det var inte illa att komma till Uppsala, där vi skulle lära oss telegrafi, med röd krage, konstaterar han och sträcker på sig. Min bror Åke som var ett år yngre än jag och som gjorde militärtjänsten 1940 fick ligga ute under hela kriget, i tre år!

– 1939 kom jag till Stockholm 20 år gammal och fick bo tillsammans med min bror i ett rum han fått hyra i närheten av slakthuset, där han skulle gå i skola en tid, efter att ha arbetat som springpojke hos en familj på Östermalm. Jag fick arbete i Söderbergs livsmedelsaffär på Odelbergsvägen 21 i ett villaområde i Enskede Gård, där flera generationer Odelberg en gång haft sitt säte. Efter en tid hade vi turen att få hyra rum och kök hos en familj Berg i deras hus i närheten av arbetet.

– Åke och jag gick på Dalaföreningen och dansade och där träffade jag en flicka som hette Britta och som arbetade i Sigge Fagerströms bosättning, en glas & porslinsaffär på Nynäsvägen 319. Vi blev ett par och lyckades så småningom få en lägenhet i Gubbängen. Vi gifte oss 1947 hemma hos pastorn i Enskede församling, så det var inga större ovationer, konstaterar han. Britta och jag pratade förstås mycket om arbetet i butiken och på söndagarna hade vi som hobby att rita prislappar.

Jag jobbade fortfarande på Söderbergs Livs när jag en dag läste en annons om några lediga butikslokaler, det visade sig vara generalagenten för Samarin som hade köpt tre butiker och sen ångrat sig. En av lokalerna låg på Konstgjutarvägen vid slakthusområdet och den var jag och tittade på. Och den köpte jag. Så jag kom hem på kvällen och talade om för Britta att nu har vi köpt en affär på Konstgjutarvägen!

– Jag hittade en grossist som sålde leksaker och eftersom det var oktober och inte så långt till jul, gjorde jag leksaksaffär av butiken. Men så småningom utökade vi sortimentet med bland annat glas och porslin. Det byggdes nämligen ett helt nytt bostadsområde i närheten och det är ju det bästa man kan råka ut för i min bransch, då saknas ju allting, eller hur?

– Så den där lilla affären tutade på och gick. På sommaren när det var vackert väder hade jag ett kaffebord utanför butiken och dit kom

flickorna som jobbade i slakthuset på sina middagsraster för att koppla av en stund.

Britta jobbade kvar i Fagerströms butik på Nynäsvägen, tillsammans med Sigrid Fagerström dottern i familjen. En dag säger Sigrid att nu är mina föräldrar över 80 år, så skulle Britta kunna tänka sig att köpa affären och det var inte så svårt beslut, jag gick ner och pratade med farbror Fagerström och frågade om han kunde ordna så vi fick köpa affären och betala den på tre år.

– Det går bra det sa Fagerström och så hade vi plötsligt två butiker!

Hittills hade grossiströrelsen skött all försäljning av varor till detaljisterna, men så plötsligt började fabrikena att sälja varor direkt till dem som hade lite större butiker. Men ”det där Gustavsberg” skulle jag egentligen inte prata om, men jag gör det ändå. Det var nämligen på så vis att när vi hade köpt Fagerströms affär i Gamla Enskede som vi visste varit kund hos Gustavsberg, så ringer jag upp dem och berättar att vi köpt affären och undrar om vi skulle kunna få handla lite varor. Jaha, säger chefen jag talade med, Sigrid Fagerströms affär i Enskede känner jag till, men det ska jag tala om för er att några småskuttar har vi inte användning för här på Gustavsberg. Jag blev så förbannad så jag ringde istället upp Karlskronas porslinsfabrik och pratade med deras chef. Det där låter intressant, hade jag bara haft något att sälja, så hade jag med öppna armar tagit emot er beställning. Han var tyst några sekunder men så plötsligt sa han: Jag ska ordna det här, ni ska få fem bordsserviser med guldkant och fem kaffeserviser, så har vi i alla fall inlett en kontakt. Och vi fick tio serviser av vardera sort! En matservis för 12 personer kostade 149 kronor på den tiden och en kaffeservis 95 kronor.

Jaha, så byggde man då nytt i och kring Gubbängen, både bostäder och affärslokaler och dit kom bland annat sjukkasse, apotek, bank och tobaksaffär och där fanns så småningom en större butikslokal ledig. Den var på 70 kvm i markplan med fyra stor skyltfönster och 200 kvm en trappa ner samt ett lager på 100 kvm. För lokalerna i källarplanet behövde man bara betalade halv hyra.

- Så vi bestämde oss. Butiken i slakthuset fick en väninna till Britta överta.

I Gubbängen och Hökarängen pågick inflyttning och det fanns snart ca 5000 barn där under en tioårsperiod, ett lysande tillfälle alltså. Det blev porslin, keramik, husgeråd, väskor och leksaker i vår nya butik och jag blev förstas kung i leksaksbranschen!

- Men när den perioden gått borde ”den förständige” istället ge sig på sport, för att behålla den generationen. En butik är egentligen inte något beständigt. Så vi öppnade en ny butik i Skärholmen!

Fagerströms butik på Nynäsvägen hade vi kvar väldigt länge, jag vet egentligen inte varför. Men den fick till slut stryk när högertrafiken kom 1967 då den hamnade på ”fel sida” av vägen. Man handlade

Vackra figuriner är en självklar prydnad hemma hos Uno.

Ett ramat fotografi hänger på väggen och visar Britta och Uno Casselryd utanför sin butik i Skärholmen.

nämligen aldrig när man åkte in till stån, utan när man åkte hem, så våran affär blev ju helt värdelös. Den lades ner till sist under Skärholmsperioden.

– **Skärholmens glas och porslin**, blev vår sista affär. Den övertogs så småningom av Duka kring 1990 i samband med den förra ekonomiska krisen i Sverige. Vi hade tur att vi överhuvudtaget blev av med den. Jag var ju dessutom en bra bit över 70 år.

– I Butiken i Skärholmen skulle vi utöka sortimentet och bland annat sälja porslin av Kunglig Dansk, som hade en generalagent här som man fick handla av. Men det var en otrevlig en, som när jag skulle beställa sa: Handlar du åt dig själv, för du menar väl inte att du ska ha det här till affären, han var väl missnöjd med min beställning kanske. Men det löste sig sen när jag fick tag på en annan person som hade direktkontakt med det Kungliga, så den svenske generalagenten behövde inte besvara sig.

– Vi sålde också Rosenthal och hade ett stort porträtt av Sigvard

Bernadotte i skyltfönstret eftersom han hade designat en av deras porslinserviser som vi sålde i affären.

– **En lördagseftermiddag vid stängningsdags** när dörren till butiken stod lite på glänt knackade det på fönstret och en vakt stack in huvudet och sa, öppnar ni dörren så får ni främmande. Och där utanför stod självaste kung **Gustav VI Adolf** med två damer i sällskap och frågade artigt om han fick titta in eftersom dörren stod öppen och det kunde man ju inte neka honom. Så då blev vi förstas kungliga Casselryd sen, säger han förtjust.

– **Innan vi kom till Värmdö** bodde vi i Tumba i en ”liten” villa på 6 rum och kök. Den var i två plan, så vår son Peter bodde i undervåningen medan Britta och jag bodde en trappa upp. Men sen när ”oljefolket” i slutet av 70-talet höjde oljepriset till det dubbla på ett år och vi dessutom inte var purunga längre, tyckte vi att det var dumt att sitta och betala för det, så vi sålde villan och flyttade till Värmdö och Holmviksskogen.

– Dessvärre halkade sen Britta och bröt lårbenet och det ena avlöste sen det andra, ingenting gick åt rätt håll. Vi flyttade till Hemmestahöjdens äldreboende och när Britta gick bort hade jag turen att få komma hit till Ljung där jag trivs alldeles förträffligt. Här är otroligt bra på alla sätt, det finns absolut ingenting att klaga på, säger han och ser så nöjd ut.

Han berättar att det är väldigt många som under åren kommit fram och hälsat igenkännande på honom, men att han då alltid måste fråga var de träffats någonstans.

– Jag har ju mött så oerhört många människor, men om jag bara får veta var, så är det alltid lika roligt att prata minnen.

Verktyg gör underverk mot dyslexi

Runt en halv miljon svenskar har läs-och skrivsvårigheter. Många hanterar sina svårigheter genom att undvika allt som har med text att göra.

Åsa Pärnsten är specialpedagog på Skoldatateket i Runda huset, Gustavsberg.

Läs-och skrivsvårigheter kan ha många orsaker –Dyslexi är en. Personer med dyslexi har svårt med kopplingen mellan hur bokstäver ser ut och hur de låter. Man kallar det fonologiska svårigheter. Dyslexi växer inte bort, men med tidig och intensiv träning blir alla bättre på att läsa och skriva. Därför är tidig upptäckt och tidiga åtgärder A och O.

Redan i förskolan behövs stimulans i form av språklekar, berättelser och sagor, så att de språkliga grunderna får tid att etablera sig. Med rätt stöd och stimulans kan en person med svårigheter träna upp sin läs-och skrivförmåga – även i vuxen ålder. Ju tidigare insatser desto bättre möjligheter att lyckas med läsningen och skrivningen. Och om förutsättningarna är bra kan även den som har dyslexi ta del av texter och uttrycka sig i skrift. Det går att bli bättre på att läsa och skriva genom träning. Men en person som endast tvingas truggla förlorar motivationen, och framstegen uteblir. Det är viktigt att skilja mellan lästräning och läsning för att hämta in kunskap. En elev med läs- och skrivsvårigheter ska inte behöva stänga sig blodig mot en text för att hämta in kunskap i t ex geografi. För att utveckla sina ämneskunskaper måste eleven få möjlighet att lyssna till texten och använda skrivhjälpmedel.

Utan rätt verktyg hamnar man lätt på efterkälken. De flesta med läs-och skrivsvårigheter är hjälpta av en dator med ett rättstavningsprogram, en ordlista som hittar rätt ord även om man inte vet hur det stavas och en talsyntes som läser upp skriven text. En skanner kan också vara bra för att föra över textsidor till datorn. Med ett fickminne går det att göra muntliga anteckningar och spela in samtal. Olika digitala läspennor används för t ex att få ord upplästa, förklarade eller översatta

Annika Eriksson har hand om talböcker på Gustavsbergs bibliotek.

Träff med intresserade av dyslexi för utbyte av tankar och erfarenheter.

från ett annat språk. Med en daisyspelare kan man lyssna på talböcker och taltidningar och bl a sätta bokmärken och söka bland sidorna.

Skoldatateket riktar sig till lärare i grundskolan, vårdnadshavare och elever. Skoldatateket ligger högst upp i biblioteket, Runda huset i Gustavsberg och här kan man få information, utprovning och anpassning av sk kompensatoriska/alternativa verktyg – eller kort och gott verktyg.

– Verktygen är en av de mest effektiva åtgärder man kan vidta för att personer med läs-och skrivsvårigheter/dyslexi ska kunna tillgodogöra sig undervisning, fungera i arbetslivet och ha en rik fritid, säger **Åsa Pärnsten**, som är speciallärare på Skoldatateket.

– **Här kan man** också få korttidslån av alternativa verktyg och vi ordnar också bl a tematräffar. På tisdagar, onsdagar och torsdagar har vi öppet på eftermiddagarna, men man kan också boka tid enligt överenskommelse. Mer information om Skoldatateket (bl a exakta öppettider) finns att hämta på Värmdö kommuns hemsida. Klicka på invånare -vidare till Skola och utbildning – Stödenheten, och till slut Skoldatateket

De som har svårt att läsa tryckt text har rätt att låna talböcker, som man lånar på sitt bibliotek eller skolbibliotek. Talböcker framställs för personer med läshinder.

Talböckerna finns beskrivna i en katalog på Talboks- och punktskriftsbibliotekets hemsida, www.tpb.se. Där klickar man på "Sök böcker" så kommer man till katalogen.

– Talböcker finns på CD-skiva i MP3-format (kallas DAISY). CD-skivan läser man i en dator eller i en särskild spelare. Biblioteken har DAISY-spelare att låna ut så att man kan prova hur det fungerar. För att läsa DAISY-skivor på din dator behöver du ett läsprogram, som man laddar ner från Talboks-och-punktskriftsbibliotekets hemsida www.tpb.se, säger **Annika Eriksson**, som är bibliotekarie på Gustavsbergs bibliotek i Runda huset, Gustavsberg.

– När man läser DAISY-böckerna kan man sätta bokmärken, hoppa mellan kapitel eller gå till en särskild sida. Vissa DAISY-skivor har både text och ljud, vilket innebär att texten syns på skärmen samtidigt som texten läses upp.

Dyslexiförbundet FMLS är ett handikappförbund för personer med läs-och skrivsvårigheter/dyslexi, matematiksvårigheter/dyskalkyli, samt anhöriga, föräldrar och andra intresserade. Förbundet arbetar med rådgivning och stöd, har informationsverksamhet, bedriver intressepolitik och påverkansarbete. Det ordnar också utbildning, möten, föreläsningar och lägerverksamhet. Kontakta gärna Dyslexiförbundet FMLS, hemsida www.dyslexiforbundet.se eller e-post info@dyslexiforbundet.se

– **Alla dyslektiker borde** få en egen dator. Det är lättare att skriva med tangenter än med en penna och rättstavningsprogrammet underlättar enormt. Grundläggande är dock individens svårigheter – och möjligheter – att klara sig i vårt samhälle, där förmågan att hantera text är avgörande. Och det är ett grundläggande perspektiv – att det inte är individen, utan omgivningens begränsade tillgänglighet som ska åtgärdas för att möjliggöra ett samhälle för alla, säger **Krister Möller**, ordförande i Värmdö Dyslexiförening som har 71 medlemmar och hälsar fler hjärtligt välkomna, så mer erfarenheter och idéer kan utbytas.

– Skriv gärna e-post ev. frågor till Värmdös egen mejladress varmdo@dyslexiforbundet.se

Text AMMI LUNDHOLM
Bild IW

Linneas Skärgårdsjympa

Plötsligt dök det upp stora lappar på öns anslagstavlor. ”Linneas Skärgårdsjympa, torsdagar kl 19”. Nyfikenheten var stor och ingen visste vem den mystiska Linnea var. Men kul lät det ju och den 23 september kom ett 30-tal ö-bor till premiärpasset i den nybyggda Möjahallen. De yngsta var väldigt unga och de äldsta var... inte fullt så unga. Utom till sinnet förstås!

Så fick vi då träffa vår blivande jympaledare som visade sig vara något så ovanligt som en ung, nyutflyttad öbo. En med mycket energi och initiativkraft dessutom!

Linnea Öiungen är 22 år och flyttade till Norra Stavsudda i februari 2010.

– De senaste åtta somrarna har jag jobbat i Norra Stavsudda Handel men nu håller jag mest på att utbilda mig till skärgårdsbo genom att ta fartygscertifikat, svävarintyg och lite annat som behövs, säger hon glatt, och berättar i nästa andetag att det kanske kan bli fråga om lite jobb på förskolan ibland också. Finns energi så finns det jobb. I alla fall i skärgården!

Hon berättar att hennes familj alltid varit involverad i Friskis och Svettis och behovet att röra på sig är mer eller mindre medfött. En uppskattad sommarjympa på Norra Stavsuddas midsommaräng har nu utvecklats till mer åretruntbetonad aktivitet för bofasta.

– Och det var en ren chansning, säger hon och ser glatt överraskad ut över de många deltagarna. Och att Möjahallen finns är ju en förutsättning förstås, lägger hon till.

Jympapasset pågår i 60 svettiga minuter. Vi försöker hänga med i bensparkar, danssteg och situps. Alla deltar efter egna förutsättningar och svetten lackar. Musiken och Jen-

Linnea Öiungen demonstrerar en rörelse.

nys glada entusiasm driver oss till rörelser vi inte trodde var möjliga. Muskler och otränade leder är inte helt överens med hjärnan i det fallet, men skam den som ger sig, träningsvärk går ju över och alla är överens om att det här vill vi fortsätta med.

Terminskort á 300 kronor går åt på löpande band, men de som är under tio år får delta gratis. De flesta av oss klarade dock inte den åldersgränsen. Några av deltagarna har jympat tidigare medan andra för första gången på många år hade letat fram träningskläder ur garderoben. Bara ett par dagar senare är vi flera som plötsligt fått lust att röra oss lite mer även till vardags. Någon cyklar, en annan åker och simmar.

Camilla Ahlzén och Birgitta Kjellgren justerar vätskebalansen.

Matilda Åbrandt pustar mellan några övningar.

– **Jag fick ett ryck**, som nån sa. Måne det hänger ihop med en viss nyutflyttad ung skärgårdsbo?

Text & Bild AGNETA ÖSTERMAN

**VI HAR DJUREN
OCH ALLA TILLBEHÖREN
KOM GÄRNA IN PÅ EN TITT!**

DjurMagazinet

ÖPPET Mån-Fre 10-18, Lör 10-15, Sön 11-15
08-570 333 35 • GUSTAVSBERGS CENTRUM

Stallkraft intog Almedalen

Mitt under den brinnande politikerveckan i Almedalen fanns även projekt Stallkraft, Värmdö Föreningsråd, på plats. Det var finalen på det treåriga Arvsfondsprojektet som nu ska gå över i reguljär drift.

Johnny Hjelm som haft sin dagliga verksamhet på Stall Norra Evlinge Gård i två år berättade om sitt arbete där, hur han utveck-

lats och vad han tycker om sitt jobb, tillsammans med sin handledare Linda Karlsson.

För att göra reklam för seminariet hyrdes ardenneren Gumman in, som kläddes i en Stallkraftbanderoll och gick sen runt i Visbys innerstad och gjorde reklam. Hela Stallkraftgänget, Johnny Hjelm, Linda Karlsson, Eva Bergström och Tommy Hjelm följde efter och delade ut flygblad.

Stort intresse väcktes för Stallkraft, inte minst visade bistandsminister Gunilla Carlsson stort engagemang när hon deltog vid Stallkrafts seminarium "Särbegåvade sökes till stallet".

Nu har Stallkraft förfrågningar från hela Sverige om hjälp att starta verksamhet i andra kommuner.

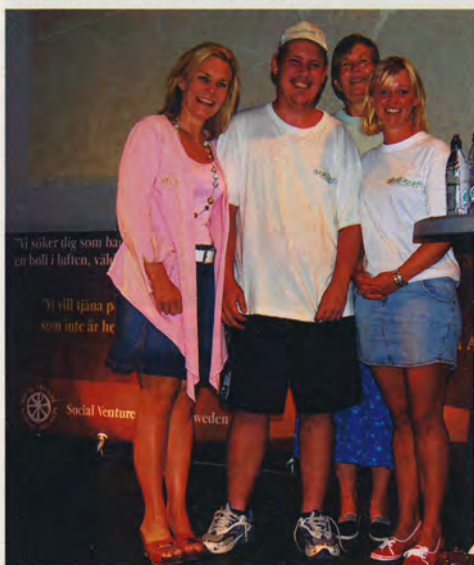
Samtliga foton Tommy Hjelm.
Mer info: www.stallkraft.se

Ovan: Eva föreläser. Nedan: Bistandsministern, Johnny, Eva och Linda på scenen.

Ardennerstoet Gumman med sina ägare och vi i hamnen.

Ovan: Vi på Adelsgatan. Nedan: Johnny och Linda delar ut flygblad.

Alejandro är namnet

Nu har fölet fått ett namn! Tack till alla som bidrog med namnförslag till vår sommarmartävling! Det var ett svårt arbete för juryn att välja bland de många oerhört fina och kreativa namnförslagen som strömmade in till Vision Häst Värmdö. Nicole Magaliffs förlunge som blir större dag för dag heter nu **Magaliff's Alejandro**. Vi gratulerar Åsa Lindwall som kom med det vinnande bidraget och önskar Nicole lycka till med Alejandro!

Aktuellt från Vision Häst Värmdö

- Vi har nu fått besked från UKF-nämnden att inga skyltar "ridning förbjuden" är giltiga. UKF-nämnden har beslutat att gå ut till markägare och samfälligheter och uppmana dem att ta ner dessa. Vidare ska de gå ut med information till alla slags trafikanter hur man bör bete sig mot varandra i trafiken. Vi gör vågen!
- Värmdöekipage tog storslam vid dresstyrmeeting i Söderhamn. Ulrika Enhörning på sin Greta tog två segrar, en tredje- och en fjärdeplats. Mia Fredriksson tog två segrar på sin häst Holiday. Därmed vanns hälften av meetingets klasser av Värmdöekipage. Vi gratulerar!

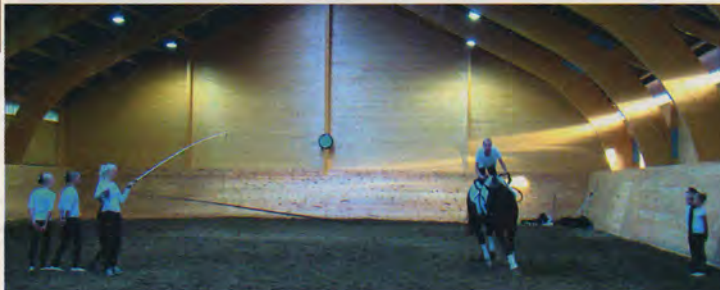

Ulrika Enhörning på sin Greta tog två segrar, en tredje- och en fjärdeplats vid dresstyrmeeting i Söderhamn.

- Siggestas ponnydressyrlag tog en övertygande seger i första omgången av ponnyallsvenskan div. 2 på Mälaröarnas Ridklubb. Med i laget var Paulina Harsen/Gräns Tiffany, Josefine Gustavsson/King of Lord, Frida Söderström/Almiro och Julia Söderström/Gandalf. Stort grattis!
- Projekt Ö-hästar har haft en fantastisk sommar med två hästar på försök. Rapportskrivning pågår nu.
- Vi har lämnat in samrådsyttrande vad gäller översiktsplanen, naturreservat Tjustvik och Östra Mörtnäs 1:12, där vi genomgående tar upp frågan om framkomlighet till häst. Du kan läsa dem på vår hemsida.
- Vi var medarrangörer till ett nationellt seminarium om ridleder som hölls på Baggensnäs och stall Beatelund den 23 sept och på KSLA i Stockholm den därpå. Nästa steg äger rum i november. Håll utkik!
- Höstens träffar: 2 nov "Hur kan vi utveckla hästnäringen i Värmdö" med fokus på besöksnäringen, 10 nov kurskväll "Miljövänlig hästhållning". Arrangör Länsstyrelsen. Luciahelgen kommer vara fylld av shower och luciatåg på stallen. Kolla på vår hemsida www.visionhastvarmdo.se

Ovan Western stilstudie. T.h ovan: Maskerad-hoppning med ridhuset i bakgrunden. T.h: Ridhuset inne med voltige,

Festlig invigning av Ponnystall Stockholms ridhus

Söndagen 3 oktober var det fest på Lems-hagal! Det nya ridhuset är färdigt.

Det firades med ett gediget program med ponnygalopp, western, körning, maskerad-hoppning, fälttävlan, voltige, kadriļ och mycket mer.

Ridhusets läktare och det extrainsatta publikområdet nere i själva ridhuset var

proppfullt av glada och förväntansfulla barn och vuxna.

Köerna till ponnyridningen tog aldrig slut och skratten var många när ridinstruktörerna gjorde upp i en maskeradhoppning.

Se det var en riktigt hejdundrande invigning där även geten och åsnan fick vara med.

Text EVA BERGSTRÖM
Bild ROBERT NORDIN

Hästen in i politiken

Den 23 augusti träffades alla lokala partiledarna på stall Siggesta för att ta reda på vem som är tydligaste ledaren – för kan man få en häst att följa med kan man även få väljarna att följa med. Efter en spännande och livaktig eftermiddag enades juryn om att Miljöpartiets Yvonne Blombäck var den tydligaste ledaren. Så här efter valet kan vi konstatera att det stämde bra – Mp var det parti som ökade mest i Värmdö. Hästutmaningen följde vi upp med en utfrågning den 9 september.

Samtliga lokala partier i Värmdö deltog och var helt överens om att hästar och ridning är viktiga och hör hemma i Värmdö. De poängterade genusperspektivet, att tjejer ska få lika mycket som killar när det kommer fördelning av medel särskilt vad gäller investeringar i anläggningar. Alla ansåg att Gustavsbjergs ridanläggning bör vara kvar inte minst med tanke att den är så lättillgänglig. Ridvägar uttryckte alla är viktigt att det finns fungerande, vackra och underhållna ridvägar och att de är beredda att arbeta för att sådana ska komma till.

– Slutligen kom samtliga överens om att i en partsammansatt grupp sätta sig ner under hösten för att göra en plan kring hur Värmdö kan göras ännu ännu bättre vad gäller hästar och ridning och kunna utveckla hästnäringen, berättar Eva Bergström, projektledare för Vision Häst Värmdö.

Miljöpartiets Yvonne Blombäck var den tydligaste ledaren.

Bild VÄRMDÖ FÖRENINGSRÅD

Fortsatt spel för Odelberg

Andreas Svensson, Alexander Lindberg, Odelbergs målvakt, och Tobias Björkström räddar ännu ett mål.

Fast utsikterna såg allt annat än lovande ut har innebandylaget, Odelberg i Gustavsberg lyckats kämpa vidare med ännu en säsong. Laget höll sig kvar i allsvenskan – och hamnade i mitten – när förra säsongen var över.

Hoppet är nu att även denna säsong hålla sig kvar. Det kan innebära en del svårigheter eftersom serien håller högre klass i år då de tre allsvenska serierna som fanns i fjol nu slagits samman till två. Och att det blivit tuffare fick inledningen visa då Odelberg förlorade sina två första matcher.

Den första mot Älvsjö AIK där det blev ett rejält bakslag med tvåsiffrig vinst. Och i hemmamatchen mot Granlo, med stort publikstöd av Värmdöborna, där Odelberg ledde med 4–0 efter första perioden, slog bortalaget in hela 8 mål i sista perioden. Det här är ett fenomen som Odelberg visat i flertal av sina matcher. När de leder med ganska stor marginal verkar det som om laget tror att segern är deras och tappar ”stinget”- de gör helt enkelt inte sitt bästa!

Odelbergs nye tränare, Johan Rönnkvist har stor entusiasm inför den nya uppgiften.

spelat tidigare fast med egna idéer. I elitserien är det ju så klart lite tuffare och jag tycker nog, att jag har mängder av innebandyrutin och har spelat 305 matcher.

– Att ta uppdraget som tränare innebär givetvis en stor utmaning men något alldeles nytt för mig. Och kanske får vi räkna med motugg till en början när nya spelare, förlorade spelare som gått till elitserien, jag som ny tränare och en del annat nytt ska länkas samman, säger Johan Rönnkvist.

– Efter de här förlustmatcherna kan man se att Odelberg inte gynnas av ett överläge tidigt under matchen. Styrkan hos laget ligger fortfarande i anfallsspelet och att laget slår lite i underläge. Det verkar som om den riktiga ”kämparglöden” visar sig då! Men får vi bara lite tid att spela oss samman så kanske vi kan ändra på det här och lyckas hålla ledningen matchen ut, och fortsätta imponeras av vårt talangfulla innebandylag som blivit en självklarhet i Värmdö.

Text & Bild AMMI LUNDHOLM

Med stavar i händerna för bättre kondition

Numera är det väl allmänt känt att med ett par stavar i händerna – när man tar sin motionspromenad – får man en bättre effekt och mer än dubbel kondition. Det förbättrade resultatet fås genom att man

rör på armar och axlar som åstadkommer en ordentlig genomkörare av hela kroppen.

Kan man sen lägga till ett leende på sina läppar får ansiktsmusklerna också vara med, skrattar **Sirkka Mozes** som själv är en flitig stavgångare. Och tillägger hon... Stavarna kan självklart användas – så gott som alltid – t ex när man går sina ärenden.

Text AL

Mario's Städservice Rent ut sagt!

- Allt i företags- och bostadsstädning
- Fönsterputs
- Trappstädning
- Flyttstädning

Tel/Fax: 08-570 358 42
Mobil: 070-524 66 49
E-post: m.panaifo.g@telia.com

Nyinvigning av Ösbyskolans gymnastikhall

Den nya utökade gymnastikhallen på Ösbyskolan invigdes i september av kommunstyrelsens ordförande i Värmdö, **Lars-Erik Alversjö (M)**. De ca 200 åskådarna kunde se gymnaster träna och visa gymnastik. Det var också gästutträdande av bl a gymnaster från KFUM.

Satsningen på utökningen av hallen, en ny träningslokal samt nya redskap har sammanlagt kostat 12 miljoner kronor.

Bild IV

Lars-Erik Alversjö (M), kommunstyrelsens ordf, t.h. invigde gymnastikhallen tillsammans med Camilla Lien (M), ordförande i ungdoms-, kultur- och fritidsnämnden och Anders Schieche, vice ordf i Gymnastikförbundet region öst.

Under dagen tränade och visade gymnaster gymnastik i den nya hallen.

Nu byggs Värmdös Ungdomskulturcentrum

– Under hösten öppnas ett Ungdoms- och kulturcentrum på andra planet i Konsumhuset i Gustavsbergs Centrum. Här kommer Värmdös unga att bl a kunna arrangera spelningar och disco, spela in digital musik, tillverka kläder, fika i caféet eller producera film som man senare visar upp i vår minibiograf berättar **Johan Berglind**, projektledare.

– Tanken är att du som ung själv ska stå bakom idéer och aktiviteter. Exempelvis hjälper elever från Värmdö Tekniska Gymnasium till med att inreda lokalerna. Elever från barn- och fritidsprogrammet på Gustavsbergs gymnasium medverkar som projekt med idéer till olika verksamheter och arrangemang som kan drivas inom ungdomskulturcentrumet. Även elevföreningen Ung till Ung på Gustavsbergs gymnasium är aktiv i uppbyggnadsarbetet av ungdomskulturcentrumet.

Slovaer intresserade av Värmdös ungdomssatsningar

Samling i kommunhuset.

Bild IV

En grupp slovaer kom på studiebesök till Värmdö en onsdag i september för att få veta mer om kommunens ungdomspolitik och ungdomssatsningar.

Det är främst Värmdös arbete med ungdomsparlamentet och Värmdös ungdomsting som slovakerna var intresserade av, men även det nya ungdomskulturcentrumet.

De 17 gästerna var slovakiska ungdomsledare och politiker. Efter besöket på Värmdö åkte de vidare till Mora.

Bild t.h: Ungdomar från barn- och fritidsprogrammet på Gustavsbergs gymnasium tillsammans med projektledare Johan Berglind (sittande). Fr.v: Mathias, Anna-Lee, Filipe, Rasmus, Henrik, Robin, Pierre Erlandsson (lärare).

Lokalerna, som sammanlagt har en yta på 1250 kvadratmeter, innehåller bl a café, minibiograf, blackbox (skapande teater), lokaler för workshops, dansstudio, inspelningrum, datarum bildverkstad, textilverkstad och läsrum.

Visning av Värmdö brandstation

I september inbjöd Storstockholms brandförsvär alla barn, ungdomar och vuxna med behov av särskilt stöd till brandstationen i Mölnvik tillsammans med sina familjer för en alldeles egen dag.

Brandbilar visades upp och man fick prova på att släcka en eld. Brandförsvaret berättade också om brandsäkerhet och bjöd på saft och bullar.

Bild IV

Värmdö kommun hyr lokalerna av förvaltningsbolaget Genesta.

Avsikten är att ungdomarna själva ska ansvara för och driva verksamheten med stöd av Värmdö kommun. Före jul i år beräknas inflyttning ske.

Ny självbetjäning på biblioteken

Hanna Stenbeck, bibliotekarie på Ingarö bibliotek, informerar de unga låntagarna.

I början av oktober invigdes nya självbetjäningsautomater på biblioteken i Hemmesta, Djurö och Ingarö. På den festliga invigningen fick de första låntagarna en bok. Biblioteken bjöd på fika under förmiddagen.

Konstnär: Betty Anne Mörelius.

Konstnär: Mari Koort.

Konstnär: Eva Skarbäck.

Konstnär: Stina Myringer.

Konstnär: Anika Lasmene Sundberg.

Konstnär: Ronnie Eriksson

Konstnär: Kajsa Svensson.

Konstnär: Catharina Cederström.

VÄRMDÖ KONSTNÄRER tar över

Med varm hand lämnade Gustavsbergs Konstförening över ansvaret.

–Vi konstnärer har i år bildat föreningen Värmdö Konstnärer och vår första utställning i egen regi var en Höstsalong i Gustavsbergs hamn 23-24 oktober, säger Eva Skarbäck, ordförande i fö-

reningen. Föreningen, som ska ha hand om Värmdö Konstrunda, består av drygt 40 medlemmar med stor variation i personliga uttryck.

– Vi är måna om att bevara det goda rykte och den kvalitet Konstföreningens tidigare arran-

gemang stått för. Därför krävs juryprövning för att bli medlem.

Vid Höstsalongens invigning hölls tal av skådespelerskan Kristina Adolphson. Värmdöartisterna Po Sjöström gitarr spelade under dagen vid väl valda tillfällena tillsammans med sång av

Ann-Sofi Nylund, Lotta Holm och Zeid Andersson. Under invigningen bjöds också på musik skriven och framförd av Tilda Bergsten från Svartsö.

– Till våren öppnar vi våra ateljéer för besök igen under den klassiska konstrundan som varit vilande i några år, avslutar Eva Skarbäck. www.varmdokonstnare.se

Öppet i ateljén för alla som vill skapa själva

En viktig del av projektet LET ART OUT var att under en period sommaren 2010 öppna ateljén för alla, som ville skapa själva. Drygt 200 dukar bemålades av besökarna, både vuxna och barn.

Det positiva mottagandet har bäddat för en fortsättning. En ateljé-klubb bildas under hösten. Intresserade kan kontakta danuta@danutabackman.se

En av medlemmarna i föreningen Artitude, som driver Galleri Tillfället, är Ronnie Ericsson, vars stora målningar intog utställningslokalen med självklar auktoritet.

Sammanlagt deltog ett femtontal konstnärer med olika bakgrund i satsningen. En av dem, en även tidigare uppskattad medlem är Ali Abayachi. "Människan och staden har ett stort värde i mina målningar och det finns en stor koppling mellan dem", säger han om sin konst.

T.v: I en del av projektet LET ART OUT LET ställde Galleri Tillfället ut ett antal verk av lokala konstnärer till försäljning. Här en oljemålning av Danuta Bäckman.

Kommunen går in i Gustavsbergs Konsthall

Gustavsbergs Konsthall som ligger i Gula Byggningen i Gustavsbergs Hamn kommer att drivas som en ideell förening. Konsthallen som öppnades sommaren 2007 har ägts av Gustavsbergs Hamn AB men de vill nu avveckla verksamheten.

I stället startas en ny ideell förening tillsammans med Värmdö kommun som föreslås driva verksamheten under tre år. Det kommunala engagemanget i Gustavsbergs Konsthall blev under stor enighet beslutat på Värmdö kommunfullmäktige i september. Kommunen säger därmed ja till att både gå in med pengar, närmare 700 000 kr/år under tre år, och att ta ansvar för verksamheten genom styrelserepresentation i den nya föreningen. Dessutom ska kommunen svara för ekonomisk administration och marknadsföring. Som motprestation ska konsthallen erbjuda Värmdös skolor studier och visning av konst. Den kommunala finansieringen av verksamheten ska ske med nya pengar i budget för 2011 och kommer enligt löfte inte att belasta övrig kommunal kulturverksamhet.

Ombildningen av Gustavsbergs Konsthall AB till en ideell förening initierades av konsthallen genom en ansökan till kommunen i december förra året. Samarbetet kring konsthallen ska regleras i avtal mellan Värmdö kommun och Gustavsbergs Hamn AB där hamnbolaget bland annat erbjuder hyresfrihet för de ca 500 kvm stora lokalerna i Gula Byggningen åren 2011 – 2013. Vad som händer därefter är oklart men kommunen hoppas på synergieffekter mellan konsthallen och det kommunala porslinsmuseet, står det i fullmäktigebeslutet. Av

Värmdö kommun kliver in i Gustavsbergs Konsthall och bildar en ny ideell förening för verksamheten.

Bild IW

handlingarna i ärendet framgår att omsättningen för Gustavsbergs Konsthall AB är ca 3, 5 miljoner kronor. Hur ekonomin i den nya ideella föreningen ska se ut är inte redovisat men den förutsätter projektbidrag för utställningar samt kommunalt och statligt stöd.

Gustavsbergs Konsthall är en uppmärksammad scen för svenskt och internationellt konstnätverk och säger sig ha ca 20 000 besökare per år. Nu vill de stärka den lokala förankringen. I samarbete med kommun, skola och andra lokala verksamheter ska pedagogiskt program erbjuda visningar och workshops för skolor. Vidare hoppas de på samverkan med Porslinsmuseet och Ateljéföreningen G-studion.

Text CHE

Skapade Gustavsbergs Konsthall till en nationell plattform för samtida keramik

På "Porslinets Dag" sista söndagen i augusti delade Villeroy & Boch Gustavsberg AB ut sitt keramikstipendium för 8:e gången. Syftet med stipendiet är att uppmärksamma keramiken i Sverige, såväl konstnärligt som tekniskt/industriellt. Stipendiesumman är 25 000 kr.

I år går priset till **Maj Sandell** och **Agneta Linton** vid Gustavsbergs Konsthall. Juryns motivering lyder:

Maj Sandell (konstnärlig ledare) och Agneta Linton (utställningsproducent) har med sitt enträgna arbete för Gustavsbergs Konsthall skapat en samtida plattform för keramik och konstnätverk, som inte bara stimulerar Gustavsberg som traditionellt säte för keramik, utan även samtal och utbyte över såväl nationella som internationella gränser, där det oväntade och framåtblickande vävs samman med historien. I

egenskap av skribenter, utställningsproducenter och pedagoger har de byggt upp ett nationellt och internationellt nätverk för utbyte av tankar och erfarenheter som kommer belysa formområdet till del. Agneta Linton och Maj Sandell har med sin kompromisslösa hållning ifråga om nytänkande och nyskapande på bara några år lyckats etablera Gustavsbergs Konsthall som en viktig nationell plattform för samtida keramik.

– Vi har länge önskat att göra en arbetsresa till New York och genom kontakter har vi möjligheter att få göra en utställning där. Prispengar är en bit på denna resa, säger Agneta Linton och Maj Sandell.

Stipendiet delades ut av **Peter Larsson**, VD på Villeroy & Boch Gustavsberg AB. Juryn bestod av: Zandra Ahl, professor, Institutionen för Keramik och Glas, Konstfack, Päivi Ernkvist,

Agneta Linton, utställningsproducent (t.v) och Maj Sandell, konstnärlig ledare på Gustavsbergs Konsthall är årets mottagare av Villeroy & Boch Gustavsbergs keramikpris.

Bild CHRISTIAN SANDELL

keramiker/projektledare, Peter Larson, VD Villeroy & Boch Gustavsberg AB; samt Kjell Lööv, museichef, Gustavsbergs Porslinsmuseum.

Tidigare stipendiater har varit: Päivi Ernkvist, Kennet Williamson, Signe Persson-Melin, Inger Molin, Ateljéföreningen G-studion, Torbjörn Kvasbø och Föreningen Blås & Knåda.

Peter Larsson, VD på Villeroy & Boch Gustavsberg AB.

Festligt med figurer och folk på Porcelainets Dag

Porcelainets Dag firades traditionsenligt sista söndagen i augusti i Gustavsbergs Hamn med bl a följande faciliteter:

- ”Porcelainstorg” framför museet med ett stort utbud av keramik och porslin. Marknadsstånd med konsthantverkare, samlare, antikhandlare, och fabriksbutiker. Antikviteter, loppisfynd och nyttilverkat, ”huller om buller”.
- Öppna ateljéer. Ateljéföreningen G-Studio öppnade ateljéerna för allmänheten. Ett tillfälle att se och handla unikt konsthantverk inom många om-

råden såsom keramik, glas, textil, industridesign, måleri med mera.

- Specialvisning av den populära Lisa Larson-utställningen på Gustavsbergs Porcelainmuseum.
- Marsipanverkstad med Lisa Larson-figurer i marsipan i målarsalen på Gustavsbergs Porcelainmuseum.
- Värdering av föremål i Antikhuset. Stockholms Auktionsverk värderade porslin, konstglas, konsthantverk, modern design.
- Kultur- och industrihistorisk vandring i det gamla fabriksområdet.
- Tillfälle att fynda i områdets fabriksbutiker.
- Utdelning av Villeroy & Boch keramikpris på Gustavsbergs Porcelainmuseum. Se sidan 33 i tidningen.

Lisa Larson: Katt. Den här katten ingick i serien Stora Zoo från 1965, en uppföljare till Stora Zoo från 1959. Tillverkas fortfarande vid Keramikstudion Gustavsberg.

Bild BERTIL WRETING/NATIONALMUSEUM

(Trädgårds-)sniglar. Keramiska skulpturer av Monica Johansson. Monica Johansson är verksam som keramiker i Porcelainfabrikens gamla lokaler där hon har sin ateljé sedan 1991. Under augusti visade hon sin utställning ”Min keramiska trädgård” i Gustavsbergs Porcelainmuseum.

Bild MONICA JOHANSSON

Fint besök på Porcelainets Dag – Mumintrollet.

Bild IW

Många barn hade kommit med sina föräldrar till Strömme. Här är det Alfred och Tyra som imponeras av Bengt Persson som knyter nät. Bengt kunde även berätta om sina fisketurer.

Ovan: Birgitta Thunblad och Britt-Marie Ohlsson spann och Bengt Persson knöt nät.

Johan Ståhle har smide som hobby och gör husets behov av beslag och krokar samt en och annat prydnadsföremål. Besökarna fick prova på och kunde konstatera att det var varmt och att det krävdes både skicklighet och kraft för att resultatet skulle bli som tänkt.

Jessica Ohlsson kardar ullen inför att den ska spinna.

Välbesökt 30-årsjubileum i Strömme

– Så här mycket folk har vi aldrig haft här förut, sade **Olle Ohlsson** när han ställde i ordning efter de drygt 300 besökarna vid Strömme Hembygdsförenings 30-årsjubileum. Vädret var perfekt och en artikel i Nacka Värmdö Posten hade gjort många nyfikna på vad som finns att titta på i de olika museibygnaderna.

Det gick även att prova på att karda med olika tekniker, spinna, binda nät och smida. Styrelsen var på plats och kunde berätta om de ålderdomliga redskapen och verktygen från olika gårdar på Värmdö. Några besökare hade med sig saker hemifrån som de tyckte kunde passa i föreningens samlingar. En del av husen

pryddes denna dag av verk av konstnären **Lena Karmi**.

Efter att ha provat på de olika aktiviteterna kunde besökarna svalka sig i loppisens källare och med kaffe och fotoutställning av **Sofia Kronholm** i Backstugan. Där hade sortimentet av kakor och bullar dagen till ära utökats med Karl XII:s mandelkaka som kunde njutas ackompanjerad av en duo bestående av dragspel och gitarr.

– Vårt långsiktiga arbete med att sätta framtida mål för verksamheten börjar ge resultat, säger **Åke Axelsson**, som är föreningens ordförande. Vi har fått många nya medlemmar och även en del yngre Värmdöbor har anmält sitt intresse av att hjälpa till.

Text & Bil LENNART KARLSSON

Måltider med gemenskap

Det finns många organisationer som arbetar för att människor skall mötas under trevliga former. Soppluncher där soppa och smörgås erbjuds till en billig penning har många Värmdöbor upptäckt. Här-omdagen var det dags för Tallåskyrkan att erbjuda soppa med gemenskap och smörgås.

Det blev en lyckad premiär för Tallåskyrkans soppluncher. Tallåskyrkan som ligger i centrala Gustavsberg tillhör Gustavsbergs Missionsförsamling och byggdes 1901.

– Vår längtan är att kyrkan ska få vara en mötesplats på olika sätt, säger församlingens pastor **Lisbeth Fhager**.

Lisbeth Fhager är pastor i Gustavsbergs Missionsförsamling.

– Vi kommer att ha sopplunch varannan måndag vilket vi annonserar ut i NVP och på affischer i Gustavsberg, fortsatte Lisbeth.

– Jag tycker det är bra att de ideella organisationerna ordnar mötesplatser för de som av olika skäl är lediga på dagtid tycker **Carina Ulvbrandt**, som även uppskattade dagens soppa som var baserad på kräftor.

Soppluncherna arrangeras av de kyrkliga församlingarna och ibland ingår även en föreläsning eller något musikprogram i samband med måltiden.

I Gustavsberg har Svenska Kyrkan sopplunch i Kyrketan varannan tisdag.

På Värmdölandet har Svenska Kyrkan sopplunch varannan onsdag på församlingsgården Sjöleden i Haghulta.

Tallåskyrkan i Gustavsberg hade sopplunchpremiär i september.

”Torsdagsträffen” arrangeras av Gustavsberg-Ingarö församling- ar varje torsdag i Ingarö församlingshem. Kaffe och smörgås serveras.

Kombinationen av andrahandsbutik och kaffé har blivit väldigt populär och lockar många till att bli stamkunder.

I den förutvarande Konsumbutiken i Hästhagen, Gustavsberg finns det alltid någon som ordnar kaffe med smörgås eller kaffebröd på eftermiddagarna tisdagar och torsdagar varje vecka. Det är Ideell Förening för Direkthjälp (IFD) som arrangerar.

Text & Bild LENNART KARLSSON

Pris till HonMedHatten

Kristdemokraternas årliga Vitsippepris delades i år ut till **Margita Åberg Palosvirta**, som fick priset för sitt stora engagemang för medmänniskor i samhället. Margita är en känd profil i bland annat Munkmora, där hon bor och aktivt ”jobbar” för ökad gemenskap och trygghet i området. Hon gör ett strålande medmänskligt arbete för både gammal och ung och hennes entusiasm tycks aldrig sina.

Boendemiljön har alltid legat Margita varmt om hjärtat och utanför hennes port, nedanför hennes fönster, växer det så det knakar. Och för att alla, ja just alla, ska få njuta av det, har hon ordnat med sittplatser under en praktfull blomsterbåge för att locka till en stunds ”småprat” grannar emellan. Och på vintern flyttar hon in ”gemenskapen” i husets bastu där hon regelbundet och omsorgsfullt fixar välkomstmiljön!

Margita jobbar också för Guldkantens vänner, pensionärernas förening på Gustavsgården, för att hjälpa dem att ta tillvara sina intressen och rättigheter i kommunen. Hennes finska bakgrund har varit till stor hjälp och stöd för den stora grupp finstalande kommuninvånare som under många år arbetade på fabriken.

Det sociala engagemanget kommer med modersmjölken, menar Margita som berättar att hon vuxit upp i en familj som ofta öppnade sitt hem för människor med olika svårigheter och där det alltid fanns plats för någon ensam person att t ex fira jul tillsammans med dem, något som Margita anammat. Det är självklart att man delar med sig av det man har, även om det inte är så mycket. Det räcker långt med att bara finnas tillhands.

Och så det där med hatten!

”Damen med hatten”, är det nog många som kallat henne under åren, för det är just så man alltid möter Margita. Hon går helt enkelt

Stefan Dozzi (KD) överräcker årets Vitsippepris till Margita Åberg Palosvirta alias DamenMedHatten.

Bild IW

inte utanför dörren utan hatt, inte ens till sopnedkastet! Och hattarna hennes är många, hela väggen är full faktiskt, i varierande stil, material, storlek och i regnbågens alla färger hänger de där runt spegeln i hallen. Så många att hon emellanåt skänkt bort någon då och då.

– Många människor i min omgivning reagerar förstas på mina hattar och det händer då och då att någon kommer fram till mig och kommenterar/pratar utifrån dem, vilket sen ofta leder till fortsatt konversation och lite ”nyvunnen” glädje för båda parter den dagen. Det behövs så lite

Kommunalrådet **Stefan Dozzi** (KD) delade ut priset.

Text RENÉE ENGSTRAND

Första! Andra! Tredje!

Folkligt och fullsatt, i spänd väntan på dagens bästa fynd.

Lördagen den 12 september var det åter igen dags för auktion på Gustavsgården, en efterlängtdad och numera återkommande aktivitet från Guldkantens dagverksamhet som leds av **Irene Bierfeldt** och ingår i Värmdö Föreningsråd. Med åren har auktionen blivit känd även utanför kommungränsen, vilket bidragit till fler besökare år från år.

Redan långt före visningen av auktionsföremålen stod ett flertal personer och väntade på att dörrarna till lokalen skulle öppnas. Nyfikenheten på vad som fanns att "ropa in" var stor och alla ville förstås få god tid på sig att

Lars Bryntesson (S) höll i klubban. Irene Bierfeldt (t.v) och Gunilla Strömberg assisterade.

undersöka, känna och klämma på föremålen, men också försäkra sig om en bra sittplats till auktionen började. Så när dörrarna sen öppnades blev det snabbt fullt i "auktionsalen" där alla välkomnades med kaffe och hembakat bröd. Värmdös oppositionsråd **Lars Bryntesson (S)** var, som flera gånger tidigare, dagens auktionsförrättare, förtjänstfullt med tanke på att det då bara var en vecka kvar till valet!

Men nu var det auktionen som var i fokus och mängder av fina saker gick under klubban i en strid ström, allt från möbler till bruksföremål, tavlor, glas, keramik och porslin och då förstås främst från Gustavsberg med favoriter som Lisa Larson, Stig Lindberg, Mari Simmulson mfl. Och när "auktionsförrättaren" vid några tillfällen blandade ihop begreppen, fanns snabbt alerta gustavsbergare i publiken som villigt delade med sig av sina kunskaper, vilket givetvis också höjde stämningen i lokalen. Många gjorde riktiga fynd den här dagen och gick nog hem med ett extra leende på läpparna. Men den glädjen delade de i så fall också med alla pensionärer som jobbat och slitit med att förbereda och genomföra alla moment inför och under auktionen, som slutligen inbringade hela 45.000 kronor. Så delad glädje är dubbel glädje!

Intäkterna går som alltid oavkortat till att sätta "guldkant" på tillvaron för pensionärerna och den här gången går pengarna till en gemensam Casinoutflykt för 180 pensionärer från hela Värmdö, avslöjar Irene Bierfeldt. Är inte det "guldkant" så säg?

Text RENÉE ENGSTRAND
Bild LENNART KARLSSON

Skärgårdskrokodil och gårdsbutik

Lunchpaus med bad på Rögrund.

I strålande sol kunde Föreningens Gustavsbergs vänner bjuda sina medlemmar på skärgårdsupplevelser. Årets båtutflykt den 15 augusti med M/S Symfoni gick från Gustavsbergs hamn till Rögrund och Nämdö. Där väntade guidade turer, bad och matsäck. Första landstigningen var Rögrund. Runt hela ön finns det klippbad och det är lätt att komma ned till havet. Här finns utkikstorn och spännande berättelser om bland andra familjen Christensen som hade sommarresidens på ön och som 1931 lät bygga en krokodil i betong på ön. Några passade på att bada i det varma vattnet samt intog sin lunch på krogen som också är vandrarhem.

Farfar Christiansen lät 1931 uppföra en krokodil i betong på södra udden av Rögrund. Varför han gjorde det är väl inte helt klart, annat än att det var en kul grej som nu uppskattas av barnen att klättra på.

Resan gick sedan vidare till Nämdö med två strandhugg. Från Sands brygga togs en promenad till kyrkan och hemdygdsgården. Sedan anlöttes Östanvik med besök på gården och gårdsbutiken under intressant ledning av skärgårdsguiden **Camilla Strandman**, som med sin familj driver jordbuk på Nämdö. Glada och nöjda kom så de 160 deltagarna tillbaka till Gustavsbergs hamn. Resan är numer en årlig tradition och ett samarbete mellan hembygdsföreningarna i Värmdö. Många av medlemmarna har annars inte så lätt att ta sig ut i den vackra skärgården fast den ligger alldeles in på knuten. Nästa båtutflykt är planerad till 13 augusti 2011.

Text CHE Bild MATS BJÖRKMAN

VIF-dag med drag

Lördag 18 september var det dags för den traditionella Värmdö IF-dagen på Värmdövallen i Hemmesta. VIF:s sektioner visade upp sina verksamheter och det var massor av andra aktiviteter. Årets huvudattraktion, popgruppen Rebound (Rabih och Eddie från

Idol 2009), intog scenen. Dagen hade ett fullspäckat schema med bl a McDonalds Cup i fotboll, friidrott, innebandy, basket och handboll. Dessutom Sponsortält fulla med överraskningar och lotterier med vana vinstter.

Dekoren Salix av Stig Lindberg återlanseras

Kopp och fat med dekoren Salix.
BIL GUSTAVSBERGS PORSLINSFABRIK

Dekoren Salix av Stig Lindberg återlanseras nu efter många förfrågningar. I den stilrena dekoren finner du blad från pilträdet, då Salix betyder just detta på latin.

Salix var i produktion 1954-1970. Nu liksom tidigare tillverkas den i äkta benporcelain, idag med moderna och slitsamma dekorfärger som tål maskindisk. Gustavsbergs Porslinsfabrik som idag är den enda porslinsfabriken i Sverige, är svenskägd och har all tillverkning i Gustavsberg strax utanför Stockholm.

Sedan tidigare finns Stig Lindbergs dekorer Ribb, Berså, Adam, Eva, Prunus, Röd Aster och Blå Aster i nyttillverkning. Salix kommer liksom övriga dekorer att finnas som kaffegods, thégods samt tillhörande assietter och kan med fördel kombineras med Gustavsbergs dekorer Snövit och Bas Vit.

Föreningsdagar och Höstmarknad lockade storpublik

Som vanligt lockade Föreningsdagarna och Höstmarknaden andra helgen i september i Kyrkparken, Gustavsberg mycket folk. Där bjöds bl a på karusell, hantverk, närproducerad mat, smide, kläder, knep o knäp, knallar naturgodis, ponnyridning, judo, boule, lotterier, servering och valinformation från lokalpolitiker..

Bland de medverkande var Korpen, FriLuftsfrämjandet, Röda korset, Silverpur Line-dancers. Brandförsvaret visade också upp sin utrustning.

Arrangör var Värmdö Föreningsråd, Rådet för lokal utveckling i Värmdö

Värmdöringen 25 år

Stockholms Melodiklubb medverkade på Värmdöringens jubileum.

Pensionärsföreningen SPF Värmdöringen firade sitt 25-årsjubileum lördagen den 9 oktober med en välbesökt fest med underhållning, middag och dans för 117 deltagare.

Som hedersgäster fanns från Guldkanten Irène Bierfeldt och Gunilla Strömberg, från Värmdö kommun Monica Pettersson som är ordförande i Nämnden för äldre och funktionshindrade samt Kerstin Hallgren som representerade SPF centralt och är ordförande för SPF Stockholmsdistriktet med 77 föreningar.

SPF Värmdöringen är den största pensionärsföreningen i kommunen med 653 medlemmar.

Text PER-OLOF JACKSON
Bild LASSE EKHOLM

Silver till Annas marmelad

Anna Ranebo kokar marmelad.

PRIVAT BILD

I samband med Saerimner (en mötesplats för mathantverk) i Jämtland i mitten av oktober vann Värmdöbon Anna Ranebos Svartvinbärs marmelad silver i SM i Mathantverk med motiveringen "Underbart vacker och god".

Firma Anna Ranebo på Nora gård i Värmdö har småskaligt producerad sylt, marmelad och saft.

– Det är väldigt roligt att mina produkter uppmärksammas och en bekräftelse på att det jag gör är bra, säger Anna Ranebo.

Daicy Lopez önskar alla hjärtligt välkomna till nya Matateljen i Gustavsbergs Hamn.

Mer mat i Hamnen

Restaurang Glashuset byter namn till **Matateljen** när den öppnar i ny regi den 1 november 2010.

Daicy Lopez blir ny ägare och tar med sig sin catering och personal från Magneberg när hon flyttar in i Glashusets fina lokaler i Gustavsbergs Hamn.

– Vi kommer att servera lunchbuffé måndag till fredag klockan 11-14.30, som förutom varmrätt alltid kommer att innehålla soppa, bröd, smör och ost samt ett rejält salladsbord med lite utöver det vanliga, berättar Daicy Lopez. Lite extra kvalitet är en av hennes deviser.

– Allt är ännu inte helt färdigplanerat, vi väntar bland annat på alkoholtillstånd, så vi kommer att utveckla restaurangen efter hand.

Daicy Lopez kommer ursprungligen från Uruguay, men har bott i Sverige i över 30 år. För ett år sedan kom hon till Stockholm från Falköping där hon arbetat som musiklärare, innan hon för 13 år sedan, sadlade om och satsade på mat.

– Jag ville helt enkelt göra något annat, säger hon glatt. Att det blev just mat och matlagning är kanske inte så konstigt, menar hon, eftersom jag är uppvuxen i en familj i restaurangbranschen och så länge jag minns har jag varit intresserad av och ägnat mycket tid till att läsa allt jag kommit över om kokkonsten.

Text: RENÉE ENGSTRAND Bild IW

Vov! Hunddagiset firar 10 år

Bea och Astrid med mattar får undervisning av Marre från hundskolan Lyckliga Hundar.

Nedan: Två jyckar som varit med sedan starten år 2000.

Bilder KERSTIN JALAKAS.

Hunddagiset Värmdö Dogcenter i Mölnvik, Gustavsberg firade 10-årsjubileum i september. Hussar och mattar visades runt på dagiset och fick se hur deras hund bor och vilka kompisar de har. **Nina** från hundskolan Lyckliga Hundar och kollegan **Marre** presenterade olika aktiviteter som de fick "prova på" med sina hundar. Veterinär **Kristina Höglund** från Värmdö Djurklinik var på plats och svarade på frågor.

Ingaröbon Kerstin Jalakas startade Värmdö Dogcenter i november 2000 i en egen byggnad på drygt 200 kvadratmeter intill Värmdö Köpcentrum. Huset rymmer bl a sällskapsrum och större boxar där hundarna får sällskap av varandra. Utanför finns tre rastgårdar. Dagiset har tillstånd för 50 hundar. De som arbetar på Värmdö Dogcenter har lång erfarenhet och stort intresse för hundar. En hund som ska börja på dagiset ska vara minst sex månader gammal och vara vaccinerad enligt gällande bestämmelser. **Nina Scholtzé** från hundskolan Lyckliga Hundar är diplomerad hundinstruktör, hundpsykolog och hundmassör och finns på dagiset vissa tider i veckan.

50 år för Ingarös historia

Utdrag ur Ingarö Hembygdsförenings intervjuer med Ragnar Nilsson, Kolström, Alva Wahlström, Björkvik, Karl Westerberg, Skeneos, Anna Reihell, Långvik samt uppläsning av Marika Ståmstedt och Ingarölagens framförd av Carl Arne Jakobson

Många besökare kom till 50-årsfesten vid museet i Pilhamn.

Privat bild

Ingarö Hembygdsförening firade, ett år försenat, 50-års jubileum lördagen den 14 augusti 2010 vid museet i Pilhamn på Ingarö. Solen sken och det var varmt och skönt när vi bjöd på kaffe och tårta. Inledningstalet hölls av **Mats von Rothstein**, kommissioner i Gustavsberg-Ingarö församling, och sedan berättade **Kristina Nordblom** om Hembygdsgårdens byggnader och **Karen Andersson** vi-

sade en del gamla saker från museet. Lottförsäljning med fina vinster skänkta från Ica Stavsnäs, Ingarö Golfklubb, Statoil, Vi Ingaröhallen mfl.

Några medlemmar ur Russindalen spelade till kaffet och senare underhöll också våra egna spelmän **Rickard Bergman**, **Lennart Rapp** och **Peter Zaunschirm**. En trevlig eftermiddag med många besökare.

Text HARRIET ALMÉR

Ingaröbor berättar

Ingarö Hembygdsförening har låtit intervjuva flera gamla Ingaröbor, bland dem handlanden Ragnar Nilsson vid Kolström, Karl Westerberg på Soläng, bönderna Sigurd Andersson och Ante Lundberg i Skålsmara, Alva Wahlström samt Anna Reihell Wennberg på Långvik. Materialet har nu digitaliserats och av de bästa delarna har föreningen producerat en CD "Ingaröbor berättar". CD:n säljs av Hembygdsföreningen/Ingaröfakta, 070-34 35 405. Går även att beställa via "klick" på: www.ingarofakta.nu →→Direkt, Ingarö hembygdsförening →→intervjuer, nu på CD-skiva →→ Bilden, Ingaröbor berättar.

Katter kan drabbas av många olika virus-sjukdomar och tre av de värsta förkortas FIP, FIV och FeLV. De drabbar bara katter. FIP är den vanligaste medan FIV och FeLV tack och lov är sällsynta i Sverige.

FIP står för Felin Infektiös Peritonit (kan översättas till "kattens smittsamma bukhinneinflammation"). FIP orsakas av ett coronavirus (FCoV) som är tämligen vanligt förekommande bland katter. FCoV orsakar vanligen ingen sjukdom utom lite lindrig diarre. I ett fåtal fall muterar viruset och sprider sig ut i kroppen där det orsakar små torra bölder (så kallad torr FIP) eller kärlinflammation (våt FIP). Båda formerna leder så småningom till döden. Smittvägen är via virus utsöndrade med avföring. Det muterade FIPviruset smittar inte dvs virus från en FIPkatt orsakar inte FIP direkt hos en annan katt.

Torr FIP; smygande förlopp med avmagering, trötthet, glanslös päls, feber som kommer och går. Vanligt är inflammation i ögon, hjärna, njurar och lever.

Våt FIP: liknande symtom som torr FIP men utvecklas snabbare och dessutom får inflammation i kärlväggar vätska från blodet att läcka ut i kroppens hålrum. Vanligast är att katten får en gulaktig vätska i buken (bukhinneinflammation) men även bröstkorgen och hjärtsäcken kan fyllas vilket orsakar svullen buk och svårigheter att andas.

FIV

betyder Felint Immunbrist Virus. Det liknar på många sätt människans HIV och leder på liknande sätt till att immunförsvaret försagas genom att de vita blodkropparna förstörs. Smittväg är framför allt via bett från smittade katter.

Den akuta fasen (när katten precis blivit smittad) passerar vanligen utan att djurägaren märker något. Katten kanske får lite feber, är trött och har dåligt aptit några dagar. Långt senare, vanligen flera år senare, drabbas katten av sjukdomar på grund av sitt försvagade immunförsvaret. Det finns inget typiskt mönster för detta utan allt beror på vad katten blir infekterad av för virus och bakterier men exempel är inflammationer i ögon, luftvägar, tarm och hud. Tumörsjukdomar är också återkommande fynd. Till slut dör katten i sviterna av någon infektion och/eller tumörsjukdom.

FeLV

står för Felint Leukemi Virus. Viruset utsöndras framför allt i saliven så kattbett är den viktigaste smittvägen. När viruset kommit in i katten förökar det sig i vita blodkroppar som sprider sig ut i kroppen. De flesta vuxna katter lyckas bekämpa viruset och gör sig av

VETERINÄREN HAR ORDET

FREDRIK STÅHLBERG
Leg veterinär, Värmdö Djurklinik
Specialist i hundens och kattens sjukdomar
Auktoriserad ögonlysnare

FIP, FIV och FeLV – värsta virus

Simon äter glass.

Bild POINT BLANK FOTOGRAFI AB, JAN HECTOR

med det. De blir då heller inte sjuka. En del katter lyckas dock inte göra sig av med infektionen utan utvecklar förr eller senare dödliga följsjukdomar i form av tumörer eller infektioner (viruset slår ut immunförsvaret på samma sätt som FIV). De flesta dör inom 3-4 år.

Behandling av virus

Ingen av sjukdomarna kan behandlas eftersom det saknas mediciner som dödar virus. I

de fall som immunförsvaret är nedsatt kan man behandla infektioner med antibiotika men i övrigt finns inte mycket att göra. Effektiva vacciner saknas också. Bästa sättet att förebygga smitta är att testa sina katter för FIV och FeLV och att inte släppa ut dem som bär på sjukdomarna eftersom de typiskt sprids vid slagsmål mellan katter.

Välkomna till
VÄRMDÖ DJURKLINIK

08-570 333 75

Vi har även börjat med stordjur
Stockholms Gårdsveterinär
070-570 79 80 www.stockholmshsv.se

Röntgen • Operation • Eget lab
Medicinska utredningar
Hudsjukdomar • Ögonlysning

Skogsbov. 7, Gustavsberg Öppettider: vard 08-18 (tis o tors till 21)
Besök gärna vår nya hemsida på

www.varmdodjurklinik.se

**Tandläkare
Anders Wahlberg**

**Tandhygienist
Marie Ljungberg**

**Direkttelefon
0733-522 263**

**Gustavsbergs Hamn
Tyra Lundgrens väg 6
134 40 Gustavsberg
08-570 319 80**

**Tandsköterska Kerstin Jorstad
Tandsköterska Ann Ullenius**

**Hälsar gamla och nya
kunder välkomna!**

DONA

Secondhandbutik

**Ny
höst-
garderob!**

**ÖPPET
TISDAG 10 - 17
ONSDAG 12 - 17
TORSDAG 10 - 17**

**Kilopris
på
böcker!**

Gustavsbergsvägen 2, Kullen
www.varmdoforeningsrad.se
www.donasecondhand.se
Tel 570 101 64

Stefan Jonsson
Leg Tandläkare
allmäntandvård

Outi Aalto
Leg tandsköterska

Patrik Mofors
Leg Tandläkare
implantat och protetik

Lena Sihlén
Leg Tandhygienist,
leg Tandsköterska

**PRIVAT
TANDLÄKARNA**

**Allmän tandvård, Hygienistbehandlings,
Implantatbehandlings, Tandblekning,
Tandreglering**

Hälsans Hus Tandvård

**Skogsbovägen 5
mitt emot kommunhuset**

**tel 570 323 88
stefan@sjdental.se**